

HVIS JEG FLYTTTEDE I MORGEN...

Et casestudie om potentialet for elastisk stedstilknytning
i et planlægningsperspektiv

Specialeafhandling, Institut for Mennesker og Teknologi (IMT)

Roskilde Universitet

Forår 2023

Vejledere:

Søren Smidt-Jensen

Øystein Leonardsen

Forfattere:

Patricia Blaabjerg Senderovitz, speciale på Nordic Urban Planning Studies

pabsle@ruc.dk

65941

Eike Romann Gilling, speciale på fag 1 (Plan, By og Proces)

eromann@ruc.dk

66125

Afleveringsdato:

01.06.2023

Anslag:

160.288

Fotos der fremgår i specialet, er egne fotos. Illustrationer er egne, med mindre andet er henvist.

INDHOLD

ABSTRACT	5
LÆSEVEJLEDNING	6

DEL 1

INDLEDNING	7
PROBLEMFOMULERING	9
STATE OF THE ART	10
STEDER OG TILKNYTNING TIL STEDER	10
ELASTISK STEDSTILKNYTNING	11

DEL 2

DEN LOKALE KONTEKST	16
UDVÆLGELSE AF CASE OG UNGE SOM FOKUS	16
REFLEKSION OVER MÅLGRUPPE OG INTERVIEWRESPONDENTER	18

DEL 3

ET FÆNOMENOLOGISK PERSPEKTIV PÅ STED	23
ET METODISK BLIK PÅ AABENRAA BY GENNEM KORTTIDS-ETNOGRAFISKE BRILLER	25
AT BEVÆGE SIG GENNEM AABENRAA: SENSING URBAN SPACE	26
EMPIRI OVERSIGT	30

DEL 4

I EN RAMME AF ELASTISK STEDSTILKNYTNING	34
STEDSTILKNYTNING OG SOCIO-SPATIALE PROCESSER	36
PLACEMAKING	40
STRATEGISK PLANLÆGNING	43

DEL 5

ANALYSESTRATEGI	47
UNGES LIVSVERDEN OG (ELASTISKE) STEDSTILKNYTNING TIL AABENRAA	48
POSITIVE STEDSPROCESSER I AABENRAA.....	49
UNDERMINERENDE STEDSPROCESSER.....	54
“IF YOU LOVE SOMEONE, LET THEM GO”	58
PLANLÆGNING OG SNITFLADER MED UNGE	61
MØDET MELLEM PLANLÆGNING OG DE UNGE.....	62
PERSPEKTIVER OG FORSTÅELSER I AABENRAAS STRATEGISKE PLANLÆGNING.....	67
MULIGHEDER OG POTENTIALER FOR AT ARBEJDE MED EN ØGET ELASTISK STEDSTILKNYTNING	71

DEL 6

DISKUSSION AF MULIGHEDERNE FOR AT UNDERSØGE ELASTISK STEDSTILKNYTNING I RELATION TIL PLANLÆGNING	77
---	-----------

DEL 7

STYRKER OG SVAGHEDER I AABENRAA FOR ELASTISK STEDSTILKNYTNING	80
HVORDAN VIDEN OM STYRKER OG SVAGHEDER FOR STEDSTILKNYTNING I AABENRAA, KAN BIDRAGE TIL PLANLÆGNINGEN	81
LITTERATURLISTE	83
EFTERORD	88

ABSTRACT

The thesis presents research about **place elasticity** and **lifeworlds** among young, local citizens and how it contributes if incorporated to urban planning. The research objective stems from an aspiration of contributing to an array of challenges within urban development and demographic changes happening in Danish small and medium sized cities, as well as in an interest in the connection between more sociological notions of place and more practical planning practices.

The thesis is grounded in a cooperation with Aabenraa municipality and focuses on the planning and challenges in the specific local context. The study is conducted through **phenomenological abductive** principles and uses **short-term ethnographic field studies, walk-along** and **semi structured interviews** as the main methodological approaches. Main theories presented and utilized is **Place elasticity** (Mærsk 2022; Barcus & Bruun 2010), **Place attachment** (Seamon 2014; Agnew 1987; Cresswell 2015; Anderson 2015; Chen et al. 2021), the **Placemaking approach** (Loh et al. 2022; Mohammed & Saad 2022; Wyckoff 2014; Akbar & Edelenbos 2021) and **Strategic urban planning** (Sehested et al. 2009; Albrechts & Balducci 2013).

The study questions the municipality's ability to understand and plan for young people, as well as it seeks to point out possible ways of improving the local planning to build a stronger place elasticity among young people in Aabenraa. It also holds information about local challenges and potentials seen from the lifeworld and place attachment of the participants of the study.

One main conclusion in the thesis is that the municipality lacks a deeper understanding of local young people's need mainly due to lack of sufficient tools to involve them in planning, and due to issues with translating young people's wishes and everyday life to the more 'technical field' of planning. The study suggests that social activities and interactions are a key factor in creating positive place attachments among young people, which could relatively easily be incorporated more in the municipality's planning. The thesis seeks to provide some general advice for incorporating these perspectives more in the local urban planning and suggest relational strategic planning and placemaking as possible approaches.

LÆSEVEJLEDNING

Del 1: Indledning og undersøgelsesfelt

Dette afsnit præsenterer specialets indledende afsnit om de problemstillinger, der ligger til baggrund for undersøgelsen, specialets problemformulering og arbejdsspørgsmål. Herefter følger en state of the art, som har til formål at afgrænse og præcisere specialets undersøgelsesfelt; elastisk stedstilknytning hos unge og koblingen til planlægning. I dette afsnit præsenteres også en række af andre centrale begreber, rum, sted og stedstilknytning, som ligger forud for forståelsen af elastisk stedstilknytning.

Del 2: Undersøgelsen og case

Giver indblik i specialeprocessen og vores udvælgelse af case, samt vores abduktive tilgang til undersøgelsesfeltet og processen. Derefter følger en refleksion over dét at have unge som målgruppe samt en præsentation af vores case, Aabenraa.

Del 3: Metode

Udfolder hvilke videnskabsteoretiske tilgange specialet trækker på og giver en indføring i vores metodiske udgangspunkt samt refleksioner over disse. Den fænomenologiske tilgang som projektet bygger på præsenteres og dets implikationer diskuteres. Metoder i brug i projektet er walk-along, korttidsetnografi, ekspertinterview og dokumentanalyse. Hertil indgår også en gennemgang af vores empiri og de muligheder og begrænsninger, der ligger i empirien.

Del 4: Teori

Her bliver specialets teoretiske udgangspunkt udfoldet især med henblik på at forklare anvendelighed indenfor den overordnede ramme, elastisk stedstilknytning. Teorier og tilgange som bliver præsenteret i dette afsnit, er stedstilknytning, strategisk planlægning og placemaking.

Del 5: Analyse

I analysen undersøges empirien i dybden ud fra de valgte teorier, og målet er at komme med nogle bud på, hvordan de unge i projektet oplever stedstilknytningen i Aabenraa, samt hvordan den hidtidige planlægning i Aabenraa har snitflader med unge. Analysen søger til sidst at pege på, hvad der skal til for at arbejde med en øget elastisk stedstilknytning gennem planlægning i Aabenraa.

Del 6: Diskussion

I diskussionen præsenteres kritiske refleksioner og diskussioner af specialets metodiske, teoretiske og analytiske valg, samt resultaternes muligheder og begrænsninger. Hertil reflekteres over mulighederne for at arbejde med begrebet elastisk stedstilknytning i planlægningen og de begrænsninger, som kan ligge i dette valg.

Del 7: Konklusion

I dette afsnit vil problemformuleringen søges besvaret gennem en opsummering af projektets centrale pointer. Herudover vil andre vigtige resultater og overvejelser formidles sammen med en opsummering af fremtidige muligheder for at inkorporere elastisk stedstilknytning i planlægningsarbejdet. Specialet afsluttes med et forsøg på at samle en række konkrete råd, som kan bruges i planlægningen, hvis der skal arbejdes for en øget elastisk stedstilknytning hos unge.

Problemkomplekset

01

INDLEDNING

Byer, som vi kender dem, er under forandring. Særligt en række af mindre og mellemstore byer¹, som ligger langt fra Danmarks største byer er ramt af udfordringer, herunder en stigende fraflytning og ændringer i den demografiske sammensætning, hvor man ser en stigning i mængden af ældre borgere og et fald i yngre (BARK & Realdata 2017: 15). Tiltrækningskraften er ikke nødvendigvis en naturlighed hos små og mellemstore byer, som den ofte er i storbyen. Et faldende befolkningstal og en aldrende borgersammensætning sætter byerne under pres, og rammer byens liv og attraktivitet, men giver også problemer med kommunaløkonomien (KL 2022). Mange byer forsøger at vende denne udvikling med forskellige initiativer og strategier, og der er ligeledes sket en decentralisering af uddannelser de seneste år, der stadig har til gode at vise større, positive resultater (Højsgaard 2021). Traditionelle planlægningsværktøjer kan synes ineffektive, da de er designet til situationer med stabilitet og klarhed over for de problemer, der skal løses (Albrechts & Balducci 2013: 17). PhD Eva Mærsk peger på, at den øgede fraflytning skal ses som noget, der ikke kan undgås, og som kræver at man ser de unges forhold til hjembyen mere dynamisk og multidimensionelt (Mærsk 2022: 139). Det handler om at acceptere unges ønske om at flytte til storbyen – og i stedet bygge et attraktivt sted, som de har lyst til at vende tilbage til (Landdistrikternes Fællesråd 2023). For at få et indblik ind i disse dilemmaer, vil vi tage fat i begrebet elastisk stedstilknytning, som er et nyligt begreb, der nuancerer stedstilknytning til en mere foranderlig størrelse, og som tager højde for den mobilitet, som unge mennesker ofte har. Vi vil med udgangspunkt i unges livsverden blive klogere på lokale unges stedstilknytning, og hvordan den kan oplyse planlægning, så det bliver muligt at imødekomme de udfordringer, som er beskrevet oven over.

Tilhørsforhold til mennesker og steder er en central del af mennesket. “[T]o be rooted in a place is the most important and least recognized need of the human soul” (Weil 1952: 43 citeret i Smith 2018: 2). Den franske filosof Simone Weil beskriver hvordan dét at være tilknyttet til steder, giver mennesker et grundlag for at forbinde os med fortiden - i et større socialt eller fysisk miljø, hvilket former os og vores fremtidige interaktioner. At forstå menneskets tilknytning til steder, er en vigtig brik i at planlægge med udgangspunkt i mennesker. Vi må forstå de mennesker, vi planlægger til. (Smith 2018: 11).

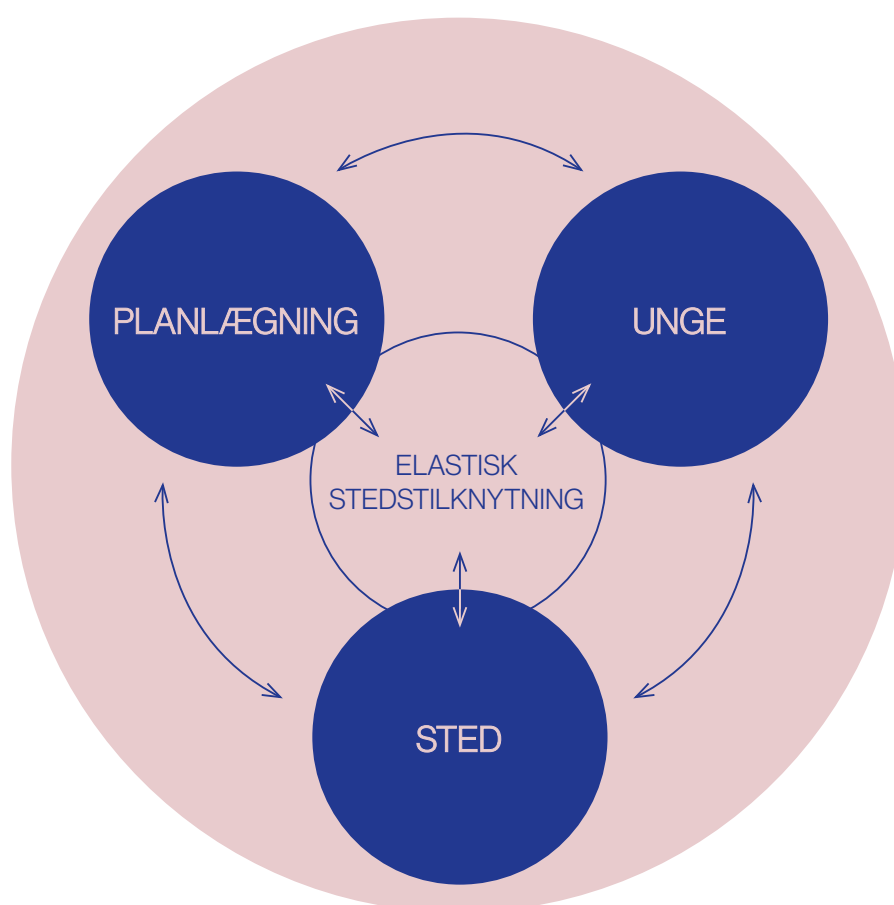
Empirisk tager specialet udgangspunkt Aabenraa og undersøger lokale unges hverdagsliv og livsverden i deres hjemby:

“Aabenraa står overfor udfordringer på lige fod med andre købstæder og byer i Danmark. Faldende indbyggertal, flere ældre og i konstant konkurrence med nabobyer om arbejdspladser, detailhandel og den mest attraktive bymidte.” (Aabenraa Kommune 2014: 3).

¹Mindre byer: 5.000-10.000 indbyggere//Mellemstore byer: 10.000-50.000 indbyggere. ESPON: Denmark, small and medium sized cities: <https://www.espon.eu/towns%20Denmark>

Problematikken med at Aabenraa oplever et faldende indbyggertal og en aldrende befolkning, bakkes op af lignende udvikling i andre mindre og mellemstore byer i Danmark. Med elastisk stedstilknytning som rammebegreb og en interesse i livsverden tages en vinkel på unge i planlægningen, som arbejder mindre statisk og mere fleksibelt med unges tilknytning.

Vores hovedinteresse i dette speciale er ikke at undersøge, hvordan man kan få flere unge til at flytte tilbage til deres hjemby, men snarere starter vi et meget tidligere sted; med en interesse i de unges livsverden og forhold til deres by. Herfra ønsker vi at blive klogere på, hvordan dette kan oplyse planlægningen.

Som modellen viser, er vi interesseret i de processer der sker mellem planlægning, sted og unge. I interaktionen mellem sted og unge, kan der skabes en elastisk stedstilknytning. Med planlægningselementet som en del af undersøgelsen er vi interesserede i, hvordan man kan påvirke denne proces og gøre den elastiske stedstilknytning stærkere gennem planlægning.

PROBLEMFORMULERING

Hvilke styrker og svagheder kan identificeres i Aabenraa for skabelsen af (elastisk) stedstilknytning hos unge, og hvordan kan Aabenraa Kommunes strategiske planlægning forbedres gennem denne viden?

Arbejdsspørgsmål:

Hvilke henholdsvis positive og negative stedsprocesser kan identificeres i Aabenraa? Hvad fortæller dette om lokale unges stedstilknytning?

Hvordan akkomoderer og forstår Aabenraa Kommune lokale unge i deres planlægning og inddragelse? Hvordan kommer det til udtryk i udviklingsplanen *Fremtidens Aabenraa*?

Hvilke overordnede udfordringer er der i Aabenraa for at skabe en øget, elastisk stedstilknytning hos byens unge? Hvilke løsningsmuligheder og potentialer kan der identificeres?

STEDER OG TILKNYTNING TIL STEDER

Sted er et helt centralt begreb for vores projekt, hvorfor vi i det følgende vil gennemgå den litteratur, som danner grundlag for vores forståelse og brug af sted. En række af referencer præsenteret i følgende tekst vil blive uddybet senere i specialet, fordi de netop fremstår som kerneteorier eller koncepter.

Et godt sted at starte for at beskrive sted, er ved Doreen Massey. I bogen *Space, Place and Gender* beskriver hun, hvordan sted i lyset af globaliseringen er under stor forandring og kræver en ny forståelse (Massey 1994: 157-158). Steder skal ikke ses som fastlåste enheder, men må forstås som komplekse og som foranderlige over tid, ligesom de sociale møder og interaktioner som sker på steder, er med til at skabe dem (Massey 1994: 168). Henri Lefebvre bringer også det sociale ind i forståelse af sted, men arbejder i stedet med en distinktion mellem et absolut rum, der præsenterer et mere abstrakt rum med dets sum af indhold, og et socialt sted, som bliver dannet af det liv, der leves, og de sociale interaktioner som foretages (Lefebvre 1991). John Agnew arbejder i *Place and Politics: The Geographical Mediation of State and Society* med en tredeling af sted baseret på location, locale og sense of place. Locale refererer til de bestanddele af en by og et sted, som skaber hverdagslivet. Location beskriver et mere makro-orienteret perspektiv i en større geografisk sammenhæng. Sense of place refererer mere specifikt til forbindelsen mellem menneske og sted, og fortæller om subjektive oplevelser af sted hos grupper eller individer (Agnew 1987: 5-6).

I sin bog *Place – a short introduction* gennemgår Tim Cresswell en række teoretiske og forskningsmæssige bidrag, hvilket netop viser kompleksiteten ved at indkapsle og beskrive sted, som er blevet anvendt, forstået og teoretiseret væsentligt forskelligt gennem tiden (Cresswell 2014). Denne generelle kompleksitet af sted, vil også være nærværende i vores speciale, hvor vi så vidt som muligt ønsker at arbejde med respekt for de mange dimensioner i forståelsen af begrebet. Forståelsen af sted som noget der skabes på baggrund af sociale processer og interaktioner er vigtig for vores projekt, omend de specifikke fysiske rammer af et sted, ikke vil blive undervurderet.

Mængden af artikler, som relaterer sig til sted, er de sidste 20 år steget med over det dobbelte (Lewicka 2011: 208). Der er hertil en lang række forskning, som baserer sig specifikt på unge og deres tilknytning til steder. Cuervo & Wyn (2014) arbejder med begrebet belonging (på dansk 'at høre til') og påpeger blandt andet, at forståelsen af begrebet skal udvides. Det skal også kunne rumme de udfordringer, som unge møder i deres tidlige voksenliv. Belonging kan her beskrive nogle af de uligheder, som rammer unge, når verden ændrer sig. De understreger, at muligheden for at føle 'belonging' til en stedslig kontekst, er en vigtig ressource i unges liv (Cuervo & Wyn 2014). En række forskning peger hertil på, at unges kendskab

og tilknytning til byerne er faldet (Owens 2017: 68). Sørensen et al. (2014) peger på, at det er vigtigt for at genskabe denne tilknytning, at unge har steder med plads og rum til at opføre sig som unge, hvor essensen af ungdomskultur også stemmer overens med byens faciliteter (Sørensen et al. 2014: 60). Stedstilknytning afhænger dog, som eksempelvis Thomas Gieryn (2000) beskriver, af en lang række faktorer og processer, herunder fysiske rammer, sociale interaktioner, kulturelle processer, men også det enkelte individs position og baggrund. Der er således, ifølge Gieryn, tale om at stedstilknytning også bliver skabt på baggrund af akkumulerede biografiske oplevelser (Gieryn 2000: 481). Ifølge David Seamon (2014) er steder skabt af komplekse, multidimensionelle processer, og af de mennesker, som benytter stedet. Det er hertil også skabt af den måde mennesker bruger stedet, og den måde mennesker oplever en stedstilknytning til det (Seamon 2014, 11). Seamon arbejder ud fra et fænomenologisk standpunkt, og for at beskrive og undersøge stedstilknytning introducerer han seks fænomenologiske processer, som sker i menneskers relation til sted. Her er argumentet, at disse seks processer er forbundet med hinanden og alle enten styrker eller formindsker stedstilknytningen (Seamon 2014, 16). Seamon er et væsentligt bidrag til specialets udgangspunkt og vil blive uddybet senere i vores teori.

ELASTISK STEDSTILKNYTNING

En række forskning tyder på, at fraflytningen af unge ikke nødvendigvis skal ses som et problem (Silva et al. 2021, Farrugia 2016). Unge i landdistrikter og mindre byer har ikke i lige så høj grad mulighed for at fastholde deres stedstilknytning og relationer på samme måde, som folk der bor i større byer (Sørensen & Aagaard 2017: 16). Unges flyttemotiver er domineret af normative diskurser om at flytte hjemmefra og eksempelvis opleve uafhængighed og frihed (Holdsworth 2009: 1851). Ligeledes er unge mennesker i deres opvækst under indflydelse af en række faktorer, der relaterer sig til uddannelse og beskæftigelse, som påvirker deres tilhørsforhold og tanker om at flytte (Sørensen & Aagaard 2017: 16).

Specialet står på skuldrene af den eksisterende viden og forskning om mobilitetsimperativer og de transformative social- og identitetsprocesser, som unge påvirkes af. Både Pretty et al. (2006) og Barcus & Bruun (2010) trækker på mooring-konceptet fra Longino (1992), som omhandler de oplevelser, minder, sociale relationer og immaterielle objekter der knytter sig til steder, og som forankrer sig i individet. Det er således oplevelser af stedet, der skaber en tilknytning, som ofte opstår i barndommen og ungdommen, og er noget som kommunerne bør satse strategisk på at fremme (Mærsk 2022: 140).

Elastisk stedstilknytning, som er en bagvedliggende forståelse for vores speciale, blev, som det umiddelbart fremstår af litteraturen, første gang teoretiseret i denne bestemte form i 2010 af Barcus og Bruun. Begrebet blev introduceret som et alternativ, en form for nuancering, til det mere velkendte begreb, stedstilknytning (Barcus & Bruun 2010: 281). Elastisk stedstilknytning giver mulighed for at forstå, hvordan men-

nesker stadig kan holde en tilknytning til steder, de er flyttet fra og eventuelt vender tilbage til senere i livet (ibid.). Dette bygger blandt andet på tidligere studier, som viser, at modsat hvad man tidligere har troet, kan en høj mobilitet fungere sammen med en høj stedstilknytning, og at det nødvendigvis ikke er modsætningsfyldt (Barcus & Bruun 2010 , 282; Fielding 1992; Gustafson 2001).

Aabenraa er stedet

02

DEN LOKALE KONTEKST

Med et casestudie i Aabenraa by er vi både interesseret i fænomenet, og fænomenet i den lokale kontekst (Thualagant 2016: 317). Vi kan med dette udgangspunkt ikke konkludere med en bredere, endegyldig viden (Thualagant 2016: 319), dog søger vi i stedet at byde ind med et bud på nye perspektiver indenfor planlægning, ligesom vi søger at bringe en ny forståelse ind i arbejdet med lokale unge. Vi opfatter tilgangen til casestudiet som værende en kritisk tilgang til undersøgelsesfeltet, som forholder sig med en strategisk betydning for den specifikke problemstilling (Flyvbjerg 2006: 229, Thualagant 2016: 321-322).

Vores interesse i fænomenets lokale kontekst baserer sig på et ønske fra Aabenraa Kommune om at tiltrække flere borgere til byen og at være mere attraktiv for unge, hvilket blandt andet fremgår af udviklingsplanen for Aabenraa (Aabenraa Kommune 2014). I den lokale kontekst er formålet at undersøge hvordan det forstås i samspil med den virkelighed, de unge oplever i byen og de fortællinger, de knytter til deres opvækst, hverdag og forestillede fremtid. Derudover vil vi også trække på planlægningspraksisser, styrker og svagheder i den lokale kontekst. I Aabenraa er der en række unikke fysikaliteter, som sætter rammerne for, hvilke muligheder der er for at danne en elastisk stedstilknytning. Derfor vil konklusionerne fra dette projekt være specifikt for casen, men det forventes, at der stadig kan perspektiveres til andre danske byer, især andre mellemstore byer.

UDVÆLGELSE AF CASE OG UNGE SOM FOKUS

Aabenraa by har ca. 16.400 indbyggere og er hovedbyen i Aabenraa Kommune, som i alt huser ca. 58.690 indbyggere (Danmarks Statistik 2022). Aabenraa ligger i Region Syddanmark og er i fugleflugt placeret ca. 22 km fra den tyske grænse og 50 km fra Kolding (Plan- og Landdistriktsstyrelsen 2023).

Vi valgte Aabenraa som case gennem en forudgående proces med fokus på at etablere et specialesamarbejde. Her ønskede vi en konkret case og problemstilling inden for vores forhenværende interesseområde vedrørende bymidteudvikling i små og mellemstore danske byer. Med en case ønskede vi at kvalificere vores arbejde med en praksisnær vidensopbygning.

Tilbage i oktober 2022 fulgte vi en induktiv tilgang, hvor vi oprettede et opslag på LinkedIn, som beskrev vores ønsker til et samarbejde med en potentiel kommune. Ved at trække på vores faglige netværk på LinkedIn, ønskede vi at skabe opmærksomhed på vores speciale, samt skabe os et netværk til input og kvalificerede henvendelser om emnet. Her havde vi en generel interesse i at arbejde med et emne og en lokal kontekst, hvor vi kunne gå i dybden med nogle af de udfordringer, som små og mellemstore byer står overfor.

Vi fik henvendelser fra interesserede, både kommuner og handelstandsforeninger, som gerne ville arbejde nærmere med deres bymidter. For at have et grundlag for at vælge et specialesamarbejde, afholdte vi i alt seks møder med henholdsvis fem forskellige kommuner og én handelstandsforening, hvorefter vi besluttede os for Aabenraa Kommune som vores specialesamarbejde.

Patricia Senderovitz · You
Specialestuderende v. Nordic Urban Planning Studies
6mo · Edited · 🌐

Tusind tak for kommentarer, deling mm.! Vi har fået en del henvendelser, og er i gang med at finde ud af, hvem vi skal samarbejde med 😊

....

Vil du være med til at få os lidt væk fra bøgerne og ud i virkeligheden? 📖

Eike Gilling og jeg skal snart i gang med vores speciale, som omhandler fremtidens bymidter! Vi vil gerne ud i virkeligheden og arbejde med en konkret case, og håber derfor på, at der i vores netværk, gemmer sig en kommune som er interesseret i at samarbejde med os, til vores speciale i foråret 2023 🌷

Hvad skriver vi speciale om?
Vi ønsker at lave et studie om fremtidens bymidte(r) ved brug af kreative og inddragende metoder, transitionsteori og utopiske tilgange til fremtidens bymidter - men udover dét, er vi åbne for en kommende samarbeidspartners konkrete udfordringer med deres bymidte!

Vi søger idéelt set en by som 🍷 :
- Har et indbyggertal på 20.000 eller under
- Gerne vil arbejde med bymidtens udfordringer
- Har mulighed for løbende kontakt med os

Hvad får I ud af det?
-Hårdtarbejdende og gratis arbejdskraft
-En flot rapport med brugbare værktøjer som bliver tilsendt juni 2023

Hvad koster det jer?
- Et par kaffemøder ☕
- Gode råd
- En kontaktperson

Tag kontakt til os her:
Patricia: pablse@ruc.dk | tlf: 22915581
Eike: eromann@ruc.dk | tlf: 30510059

Hvis du finder vores speciale spændende og har lyst til at tage en snak om det, er du velkommen til at tage kontakt til os - også selvom du ikke er fra en kommune!

med Dig og 1 mere

Du og 46 til

4 kommentarer · 11 genopslag

Screenshot af vores opslag på LinkedIn, som vi slog op i oktober 2022.

OKTOBER 2022

På jagt efter case og samarbejdspartner gennem LinkedIn

FEBRUAR 2023

Nyt fokus på unge og fremtidens bymidter

Vi fik en interesse for Eva Mærsk's Ph.d om elastisk stedstilknytning og lod os inspirere af begrebet i en kontekst af unge og planlægning.

Vi forsøgte at rekruttere unge til walk-along gennem Campusrådet og opslag i diverse facebookgrupper.

RUC
RUC - RUC UNIVERSITET

Vil du fortælle os om dit forhold til Aabenraa?

Trænger du til frisk forårsluft og har du lyst til at fortælle os om din by? Så tag dine venner under armen og kom med til en gåtur i Aabenraa bymidte med to sjove specialestuderende!

Vi skriver speciale om Aabenraa bymidte, og søger unge mennesker som vil fortælle om deres forhold til byen og bymidten.

Hvornår?
Vi er i Aabenraa den 16. marts til den 19. marts. Gåturen vil ligge når det passer jer i løbet af de dage. I skal sætte 2 timer af til gåturen.

Hvordan?
Vi vil undervæjs stille jer spørgsmål om byen og specifikke steder i bymidten.

Hvem?
Du skal være 15-20 år og bo i Aabenraa.

Hvis du har lyst til at hjælpe os, kvitterer vi med biografbilletter. Skriv til os på mail eromann@ruc.dk med dit navn, alder og om du kommer alene eller med en ven. Så aftaler vi nærmere ift. tid og mødested.

NOVEMBER 2022

Samtaler med seks mulige cases; fem kommuner og ét erhvervsråd

DECEMBER 2022

Udvælgelse af Aabenraa Kommune som case, med et fokus på fremtidens bymidter.

JANUAR 2023

Første felttur til Aabenraa. Vores 4-dags felttur havde til formål at blive klogere på byen. Her havde vi møde med Janni fra Aabenraa Kommune, tre erhvervsaktører fra Business Aabenraa og Dorthe som er City Chef.

MARTS 2023

Anden felttur til Aabenraa. Vi udførte her vores walk-along og interviews med fagprofessionelle.

Som processen illustrerer, var vores fokus på bymidter ikke på tapetet i særlig lang tid, før vi følte os nødsaget til at udvide og omstrukturere fokus. Vi var til et indledende møde af to timers varighed med vores kontaktperson Janni, fra Aabenraa Kommune, citymanageren fra ShopiCity og tre personer fra Business Aabenraa (Aabenraas handelsstandsforening og 'erhvervsservice'). Samtalen var bred og handlede om en lang række tematikker og udfordringer relateret til planlægning i byen. Efter dette møde endte vi med at vælge unge som vores fokus, fordi vi oplevede, at denne målgruppe fremstod underbelyst i samtalen. Hertil er et fokus på unge et muligt greb til en realisering af én af kernemålsætningerne i Aabenraa Kommune: At modvirke et faldende indbyggertal og gøre byen til en attraktiv tilflytningsby (Aabenraa Kommune 2014: 3). Her så vi derfor en mulighed for at tænke langsigtet og yde et bidrag til at være på forkant med den fremtidige udvikling.

Vi fandt herefter også ud af, at bymidten ikke var det eneste, som var relevant at kigge på i forbindelse med at undersøge unges stedstilknytning i Aabenraa, så vores fysiske afgrænsning af undersøgelsen blev udvidet til også at omhandle andre dele af byen. Ydermere faldt vi over Eva Mærsk, som blot et halv år før vores specialeopstart havde udgivet sin Ph.d. om elastisk stedstilknytning. Vi valgte på baggrund af dette at begive os i kast med stedstilknytning i et ungeperspektiv, og hvad elastisk stedstilknytning kunne bidrage med i denne planlægningskontekst i Aabenraa.

Den induktive tilgang, som vi havde til specialet, havde både potentialer og udfordringer. Der lå et forholdsvis stort arbejde i efterfølgende at behandle disse informationer, samt i at finde et emne som både var indenfor vores kompetencer og interesser som studerende, men som også var relevant for den specifikke lokale kontekst. Vores tilgang blev senere hen mere abduktiv, fordi vi valgte at konceptualisere vores projekt ud fra elastisk stedstilknytning, men med opmærksomhed på at opretholde en kontinuerlig dialog mellem feltet og teorien.

Således udsprang den spæde start på vores specialeproces, som endte med at være en abduktiv rejse, frem for et induktivt ræs.

REFLEKSION OVER MÅLGRUPPE OG INTERVIEWRESPONDENTER

Vi fokuserer denne undersøgelse på en demografisk gruppe, som vi kalder for de lokale unge. De lokale unge refererer til vores målgruppe, som er unge der bor i Aabenraa med en aldersmæssig afgrænsning på 15-25 år. Vi kalder dem for lokale unge, fordi vi ønsker at tydeliggøre deres nuværende tilknytning til deres hjemby Aabenraa. Vores undersøgelse er derfor med udgangspunkt i at medtænke denne målgruppe i planlægningen, dog med den forudsætning, at vi kun har opnået en specifik viden om lokale unges stedstilknytning fra vores to respondenter på henholdsvis 16 og 17 år. Vi nærmer os disse unge fra Aabenraa med en forståelse for deres generation og livsfase, hvilket giver os mulighed for at forstå dem som en befolkningsgruppe i en mobil og flygtig livsfase, som ofte er i gang med at reflektere over og lægge planer for fremtiden. Ungdomstiden er knyttet til mobilitet og

væren i bevægelse, hvilket er en karakteristik for en stor del af unge i Danmark (Center for ungdomsforskning 2004: 56).

Vi ønsker at belyse det faktum, at der muligvis kan ligge en problematik i, at vi forsøger at afdække unges stedstilknytning i Aabenraa ud fra relativt få informanter. Derfor skal vidensindsamlingen i højere grad ses som en indføring i arbejdet med elastisk stedstilknytning, som et strategisk værktøj, og som viden om unges perspektiver. Vi argumenterer derfor for, at trods den relativt sparsomme mængde af informanter, kan vi stadig analysere og studere fænomenet og opnå pejlemærker for, hvad dette betyder når det møder den strategiske planlægning i Aabenraa Kommune. Denne undersøgelse kan forhåbentligt danne grobund for et forarbejde, der kan være værdifuldt i kommunale processer.

Vi har rakt ud efter unge gennem forskellige kanaler, blandt andet gennem facebook opslag i lokale Aabenraa grupper. Maja, som er Campus Koordinator i Aabenraa, tilbød at bringe vores undersøgelse op i et nært forestående møde med CampusRådet², samt sørge for, at vores projekt blev belyst gennem inforskærme på uddannelserne. Vi vurderer overordnet, at dette har givet en god mulighed for at komme forholdsvis bredt ud, men vi erkender også, at det afgrænser os til primært at være i kontakt med unge under uddannelse - og muligvis også unge som besidder en vis mængde af ressourcer, fordi vores opslag om undersøgelsen krævede, at de unge selv tog kontakt til os, og vi krævede af dem, at de kunne sætte to timer af.

Da vi begyndte rekrutteringen af unge til vores undersøgelse, var vi bevidste om, at det var vigtigt at tilbyde de unge noget for at deltage i undersøgelsen, især taget i betragtning af tidsforbruget på 2 timer, og at målgruppen er svær at engagere. Vi ønskede indledningsvis at kunne tilbyde dem en stemme i udviklingen af byen, men vurderede at dette blev udfordrende at garantere. Vi valgte at tilbyde de unge en mere håndterbar 'anerkendelse' for deres deltagelse; en biografbillet til den lokale biograf. Til trods for at de unge tydeligt var glade for denne biografbillet, synes de også at være interesseret i selve deltagelsen i undersøgelsen.

²Campus Aabenraa huser i alt 10 uddannelsesinstitutioner, hvor 8 er ungdomsuddannelser (Aabenraa Kommune n.d.). CampusRådet er en form for elevråd, som samarbejder med kommunen og lokalpolitikere.

Exile

SENEBOGEN

SENEBOGEN

Empirisk og metodisk værktøjskasse

03

ET FÆNOMENOLOGISK PERSPEKTIV PÅ STED

Specialets underliggende præmis er det kausale forhold mellem det sociale og det rumlige. Det relationelle rum er udgangspunktet for vores rumforståelse, hvor rum ikke er en passiv eller statisk arena (Massey 1994: 255). Når vi bevæger os rundt i felten for at danne os en viden om Aabenraa, er det særligt stedstilknytningen og den virkelighed de unge har, vi interesserer os for. Herigennem ser vi på menneske og sted som en enhed, der påvirker hinanden. Hvis vi dykker ned i denne relation, udforsker specialet hvordan planlægningen kan benytte den relationelle rumforståelse til at kvalificere en mere dybdegående og helhedsorienteret forståelse af stedet.

Vi påtager os en fænomenologisk position og ser på sted med udgangspunkt i livsverden. Det relationelle rum fokuserer på stedet og dets dertilhørende livshistorier, ligeledes hæfter fænomenologien sig til en opfattelse af subjektets virkelighedsopfattelse, hvor de oplevede steder sættes i relation til flere skalaer; hjemmet, kvarteret, byen og nationen (Hansen & Simonsen 2004: 75). Fænomenologiens 'læren om det, som viser sig for os' tillader os at være fokuserede på de oplevelser, indtryk og den livsverden, vi oplever i vores undersøgelse af Aabenraa og i vores metodiske udførelse. Som impliceret i den videnskabsteoretiske retning, handler det netop ikke om en to-delt sondring mellem hvordan verden viser sig for, og hvordan den virkelig er. Vi undersøger verden, som den fremkommer for os (Juul 2012: 65-66). Fænomenologien giver hertil mulighed for at undersøge en sammenflettet forståelse af hukommelse, betydning og sted; og især hvordan denne hukommelse og meningsdannelse ikke alene er knyttet til en individuel livsverden, men også bliver dannet gennem kollektivt meningsforståelse som kontinuerligt bliver reproduceret, udfordret og ændret (Donohoe 2014, xi-xii: 12-13).

Siden opstart og de helt indledende afgrænsninger af problemfeltet, har det været et fokus at forankre projektet i en konkret lokal kontekst og problemstilling og benytte den fænomenologiske stedsforståelse ud fra en forandringsbaseret tilgang. Derfor er vores projekt også inspireret af aktionsforskning. Dette tillader os at se planlægning fra en vinkel, hvor der arbejdes mere demokratisk og med forankring i borgernes interesser i det lokale og almene (Nielsen & Nielsen 2014: 64). Med aktionsforskning forstås inddragelse, samt borgerens kompetencer og interesser som noget, der til dels dannes og formes i fællesskab, og ikke som noget der direkte kan afdækkes neutralt. Tilgangen baserer sig på at undersøge den ufærdige viden og har et forandringsbaseret sigte, således at den forskning som udføres, må skabe en form for aftryk på den kontekst, den udføres i (Tofteng & Husted 2012: 411).

Livsverden

Et kernebegreb, som vi vil benytte som forståelsesramme gennem vores projekt, er begrebet **livsverden**. Vi bruger begrebet til at beskrive de unges erfarede liv og oplevelser i byen. I denne undersøgelse, vælger vi at afgrænse os til en forståelse af livsverden med grundlag i Edmund Husserl og Alfred Schutz fænomenologiske forståelse af livsverdenen. I følge Husserl henviser livsverden til 'den verden vi lever i og tager for givet', og det

handler især om at belyse de elementer af vores hverdag, som der almindeligvis ikke stilles spørgsmålstejn ved (Juul 2012: 80). Livsverdenen er under konstant forandring, og selvom tilgangen tidligere er blevet kritiseret for at fokusere for meget på individualistiske, inter-subjektive motiver som videnskabens metode, mener Husserl at livsverden netop ikke er individualistisk. Derimod er den dannet gennem en konstant tilblivelses- og forandringsproces, blandt andet gennem sociale interaktioner (Juul 2012: 76, 81). I den sociale verden sammen med andre individer, sker også dannelsen af 'normalitetsforventninger', hvor disse internaliseres i forventninger til en selv og til verden gennem konsensus og bearbejdning (Juul 2012: 81-82).

Alfred Schutz anskuelse af livsverden er også vigtig for projektet, fordi han tilføjer en såkaldt hverdagslivssociologi til livsverdenen med udgangspunkt i en fælles 'common sense-verden:

“ [...]som skabes gennem menneskers sociale samhandlen i hverdagen. Genstandsfeltet for hans sociologi er, hvordan mennesker gennem typificeringsprocesser socialiseres ind i en verden af selvfølgeligheder, dvs. gør erfaringer, som lagrer sig i deres bevidsthed som et sæt af adfærdsprogrammer, der regulerer deres sociale orden.” (Juul 2012: 83).

Dette betyder, at der hos Schutz lægges mere vægt på hverdagslivet og dets begivenheder, på sociale fællesskaber og på inkorporerede, men foranderlige forforståelser (Juul 2012: 82). Dette er i høj grad en forståelse, som vi er inspirerede af i forbindelse med vores måde at undersøge lokale unges hverdagsliv i Aabenraa by, hvor vi blandt andet ønsker at undersøge, hvordan **normalitetsforventninger** og **common-sense** begrebet indgår i de unges livsverden og stedsrelation, og hvordan det er med til at påvirke deres stedstilknytning til Aabenraa. Vi ser dét at kigge ind i hverdagen hos unge som et værktøj til netop at forstå en skiftende tilknytning hos en befolkningsgruppe, som er meget mobile. Med en interesse for livsverden og den elastiske stedstilknytning ønsker vi at kunne opnå og legitimere indsigter, som kan kvalificere planlæggere til at forstå og medtænke unge mere i planlægningen med henblik på at skabe en øget, positiv elastisk stedstilknytning.

ET METODISK BLIK PÅ AABENRAA BY GENNEM KORTTIDS-ETNOGRAFISKE BRILLER

Etnografi benyttes som en måde at lave undersøgelser på, hvor man undersøger og beskriver andre menneskers liv med så høj en nøjagtighed som muligt, og med den nødvendige sensitivitet. Metoden udføres ofte gennem dybdegående observationer, interviews mm. (Pink & Morgan 2013: 351). Den normale opfattelse af etnografi er, at det er en længere, dybdegående indsats for at undersøge subjekternes livsverden. Pink og Morgan (2013) argumenterer dog for, at en succesfuld etnografisk undersøgelse ikke er betinget af dens længde, men også kan udføres over kortere tid, hvis de metoder der benyttes til gengæld er intensive og lader undersøgeren gå i dybden med feltet på en anden måde. Her er det vigtigt, at det ikke nødvendigvis handler om den pågældende metode, man benytter, men også hvordan metoden appliceres og udføres i undersøgelsen af feltet (Pink & Morgan 2013: 352-353). For at præcisere dette, handler det om at benytte metoder, som stadig søger at afsløre det 'usynlige' og hverdagsagtige, men på måder som kan fremstå mere konfronterende og involverende, end hvad traditionel etnografi forudsætter (Pink & Morgan 2013: 353).

Når man arbejder med korttidsetnografi, er der ikke samme element af at forsøge at blive accepteret i feltet og at indgå som en naturlig del af hverdagen (Pink & Morgan 2013: 355-356). Den viden, der bliver skabt i korttidsetnografi bliver i højere grad skabt gennem relationen mellem feltet der undersøges, og den viden og oplevelse, som undersøgeren kommer med (Pink & Morgan 2013: 356). I korttidsetnografien kommer man ind i feltet tydeligt som en undersøger, der stiller spørgsmål til hverdagshandlinger og de kropslige praksisser, som individerne i feltet udfører. Kunsten ligger derfor i at finde de relevante handlinger at spørge ind til, som ofte vil være ubevidste eller indlejret i en hverdagspraksis for respondenterne. I denne proces lærer undersøgeren både noget om respondenterens hverdagspraksis og den betydning, de bliver tilskrevet. På samme måde bliver respondenterne selv bevidst om handlinger og mønstre, som er en indlejret del af hverdagen, og som faktisk er lagret med mening og betydning, om end denne måtte være ubevidst (Pink & Morgan 2013: 355-356). I de følgende afsnit, vil vi præsentere de specifikke metoder vi har benyttet os af inden for korttidsetnografien, hvor 'Sensing Urban Space' fungerer som en overordnet metode, som både bliver brugt selvstændigt og med 'Walk-along' supplement.

AT BEVÆGE SIG GENNEM AABENRAA: SENSING URBAN SPACE

At gå er en måde, man oplever verden på, og det er en integreret del af vores hverdagslige livsverden. Det at bevæge sig gennem et sted, er også med til at danne og undersøge sense of place, og det er en, ofte ubevidst, måde at relatere os til steder på, og der foregår en uundgåelig interaktion med en rumlig kontekst (Matos 2008: 125).

Det at gå igennem byen, er en handling, som skaber forbindelser til det pågældende rum, som man går i. Men ligeså meget bringer dét at gå i et rum, en masse forestillinger i spil omkring fortid og fremtid – i nogle tilfælde forestillinger, som er relateret til det specifikke rum man bevæger sig i (Matos 2008: 127). Når rummet mærkes og opleves, knytter vi betydning og mening til det, og det er ved gentagne handlinger af denne grad, at vi danner vores 'sense of place'. Vi benytter ikke kun metoden fra vores egen synsvinkel til at opleve byen, men bruger den også som en forståelsesramme, for den walk-along vi foretager med to lokale unge, hvor hovedformålet er at forsøge at lade dem lede os i en sensing urban space – altså vi opererer med en forhåbning om, at vi kan se og mærke byen gennem deres oplevelser og forståelser.

Walk-along

Med udgangspunkt i fænomenologien, søger vi en dybere indsigt i de lokale unges sociale og fysiske tilknytning til bymidten. Vi har derfor valgt at udføre en walk-along, da vi tror på at den kropslige tilstedeværelse i det miljø, vi omtaler, giver værdifulde indsigter til vores samtaler med de unge. Ved at udføre walk-alongs kan vi følge de unges naturlige gøremål og på samme tid stille konkrete spørgsmål til deres forhold til specifikke steder i Aabenraa. Denne metodiske tilgang giver os mulighed for at tilgå de sociale rammer gennem personlige og individuelle relationer til stedet, og på samme tid observere den rumlige praksis (Kusenbach 2003: 463).

Når man arbejder med fænomenologisk walk-along som metode, er det en måde hvorpå man undersøger, hvordan folks sociale liv hænger sammen med deres fysiske og stedslige liv. Det giver en mulighed for at gå bag om oplevelser og hverdagsritualer, analysere og være reflektiv over det liv, som leves på det givne sted (Kusenbach 2003: 456). Det er en metode som gennem interview og etnografisk observation, lader os som undersøgere gå i dybden med opfattelser, fortællinger og forandringspotentialer, samtidig med at dette kobles til en stedslig kontekst (Kusenbach 2003: 457). Metoden tillader blandingen af interview og observationer, og fjerner nogle af de udfordringer som ellers kan være tilstedeværende ved observationer (at man ikke kan engagere sig på samme måde i de tilstedeværende individers verden) og ved interviews (at man ikke er en naturlig setting, og man har ikke mulighed for at se, hvordan individet interagerer med det omkringliggende sted) (Kusenbach 2003: 459-462). Herigennem kombinerer vi interviewet og observationsstudiet for at undersøge stedets indflydelse på de unges hverdagspraksis og tilknytning til stedet. Walk-alongs kan både blive udført med én eller flere interviewrespondenter, men kan i nogle tilfælde vise sig mere produktive, hvis der er flere deltagere som kender hinanden, fordi det kan være med til at skabe en mere afslappet og velkendt atmosfære (Kusenbach 2003: 464), hvilket også er baggrunden for, at vi har to deltagere i vores walk-along.

Billede af Walk-along med informanterne.

Istrup

Aabenraa

2

3

4

5

1

Kort over ruten på vores walk-along, samt centrale steder i Aabenraa, som vores informanter viste os.

1 STRANDEN

3 NØRREPORT

5 MIDTEN AF GÅGADEN

2 CAMPUSAABENRAA

4 AABENRAA
BUSSTATION

EMPIRI OVERSIGT

I projektet vil vi benytte en række af primær og sekundær empiri, hvor både den primære og den sekundære empiri er produceret med baggrund i den specifikke lokale kontekst; Aabenraa. Den sekundære empiri som er benyttet, er primært *Fremtidens Aabenraa*, som er en udviklingsplan for byen.

Walk along med to lokale, Helle og Marie, bilag 1

I marts 2023 gennemførte vi en walk-along med to lokale unge fra Aabenraa. Turen varede i alt 2 timer, og vi lod de to unge vælge ruten i byen, og lod så vidt som muligt dem styre samtalen. Dette medførte, at de viste os en række steder, som var vigtige for dem, og som de havde holdninger og oplevelser knyttet til – både negative og positive.

Marie er 17 år gammel. Hun læser på IBC og arbejder sammen med Helle i en bager. Helle og Marie er kusiner. Marie ønsker at flytte væk fra Aabenraa, når hun er færdig med gymnasiet, da hun ikke synes, at der sker nok i byen.

Helle er 16 år gammel og læser i 10. klasse. Hun vil gerne være indretningsarkitekt, hvilket betyder, at hun er nødsaget til at flytte fra Aabenraa. Meget af hendes familie er bosat i Aabenraa, og hun forestiller sig, at hun gerne vil flytte tilbage en dag.

Interview med Janni Kollerup, Projektleder og Koordinator, Fremtidens Aabenraa, bilag 2

I marts 2023 gennemførte vi et interview med Janni fra Plan- Teknik og Miljø i Aabenraa Kommune. Det blev gennemført som et semistruktureret interview, hvor vi især spurgte ind til kommunens arbejde med planlægning, og hvordan det har snitflader med de unge. Hertil fulgte vi op på forskellige udsagn omkring de unge, for blandt andet at få en dybere forståelse af de rationaler og forforståelser, som kommunen har omkring de unge.

Janni er ansat som projektleder og koordinator på Fremtidens Aabenraa, som ligger under Plan, Teknik og Miljø i Aabenraa Kommune. Hun har været ansat i denne stilling siden februar 2016. Som projektleder på *Fremtidens Aabenraa* har hun blandt andet været leder på fornyelsen af Aabenraa bymidte.

Interview med Maja Sommerlund, bilag 3

Dette interview blev også gennemført i marts 2023, og foregik efter interviewet med Janni Kollerup og efter vores walk-along med de lokale unge, hvorfor vi i interviewet havde mulighed for både at stille generelle spørgsmål til Majas arbejde med unge i CampusRådet, samt for at følge op på nogle af de udsagn vi fik fra henholdsvis walk-along og interviewet med Janni Kollerup. Dette gav os også mulighed for at høre, hvordan hun oplevede kommunens arbejde med at planlægge for unge, da hun har tættere kontakt med de unge.

Maja har været ansat som CampusKoordinator siden august 2020. Her har hun til ansvar at arbejde med uddannelser på tværs, og er koordinerende person på det ungdomspolitiske råd, CampusRådet. Dette søger at være talerør mellem kommunen og de unge, og hertil bruger de en del tid på at afholde arrangementer for de unge i byen.

Interview med repræsentant fra Campusrådet og Maja Sommerlund, bilag 4

I april 2023 havde vi et kort online interview med en elev fra CampusRådet, hvor Maja også deltog. Dette gjorde vi blandt andet for at supplere ungeperspektivet i specialet. I interviewet spurgte vi ind til hendes oplevelse med at være i CampusRådet, hvorfor hun havde valgt det, samt ind til hendes generelle oplevelse af at være ung i Aabenraa.

Repræsentanten er en lokal ung, som er 17 år gammel og fremgår anonym i specialet. Hun studerer på HTX i Aabenraa. Hun er medlem af CampusAabenraa, fordi hun synes, at det er godt, at hun herigennem kan være med til at skabe flere aktiviteter for byens unge, og fordi hun kan være med til at skabe et bedre fællesskab på tværs af uddannelserne.

Interview med Janni Rahbæk og Martin Olsen, bilag 5

I april 2023 havde vi et interview med Janni Rahbæk og Martin Olsen fra Business Aabenraa, hvor vi søgte at få dækket den side af specialet, som omhandler aktivitets- og eventbaseret planlægning. Oprindeligt havde vi aftalt et interview med Dorthe Hilbig, som er eventmanager i ShopiCity og samarbejder med Business Aabenraa, men på grund af travlhed deltog Janni Rahbæk og Martin Olsen i stedet for, hvorfor interviewet også fik en mere erhvervsrettet vinkel end oprindeligt antaget.

Janni er erhvervsrådgiver i BusinessAabenraa, hvor hun det sidste år har arbejdet med vejledning til lokale virksomheder. Her arbejder hun blandt andet sammen med lokale arbejdspladser med henblik på at udvikle initiativer, som tiltrækker kvalificeret arbejdskraft til byen, herunder også mulighederne i henhold til uddannelse og arbejde i Aabenraa for unge.

Martin er netværks- og eventrådgiver i BusinessAabenraa, hvor han står for at udvikle og afholde arrangementer. Han har blandt andet været med til at skabe en platform for unge til at få dem i kontakt med lokale virksomheder. Martin har været ansat i Business Aabenraa siden februar 2022.

Korttidsetnografi – observationer, bilag 6

I januar 2023 tog vi på felttur til Aabenraa for at få et helhedsorienteret indblik i byen og de fysiske rammer. I materialet er der relevante bidrag til arbejdet med unge, da en del af den indsamlede viden kan understøtte fortællinger fra de unge og fra kommunen i forhold til de fysiske rammer, som byen tilbyder, og i forhold til observationer omkring hvor forskellige målgrupper (herunder unge) opholder sig.

SEKUNDÆR EMPIRI:

Fremtidens Aabenraa – udviklingsplan for Aabenraa, bilag 7

Fremtidens Aabenraa er en udviklingsplan fra 2014, som præsenterer en række strategiske pejlemærker for udviklingen af Aabenraa som købstad frem mod 2035. Der er i planen en række konkrete fokusområder, såsom Campus Ramblaen ude ved byens uddannelser, en Klimaboulevard med fokus på klimasikring af byen, samt områdefornyelser af bymidten. Planen er ikke bindende, men primært strategisk og retningsgivende. Det er netop derfor, den er interessant for vores projekt, da det giver os mulighed for at se, hvordan planlægning for og med unge er tænkt med ind i strategier for udviklingen af Aabenraa.

Teori

04

I EN RAMME AF ELASTISK STEDSTILKNYTNING

Specialets overordnede hensigt er at undersøge, hvordan den elastiske stedstilknytning kan øges gennem strategisk planlægning og placemaking. Vi har allerede i vores State of the art været omkring elastisk stedstilknytning, og hvilken forskning der eksisterer på området. Derfor vil vores teoretiske bidrag stå på et allerede eksisterende forskningsbidrag til teoretiseringen af elastisk stedstilknytning, hvortil dette speciale vil bringe begrebet ind i en planmæssig sammenhæng i Aabenraa. Dette fordi vi ønsker at undersøge, hvorledes et fokus på elastisk stedstilknytning kan inkorporeres i planlægningen.

Vi benytter **elastisk stedstilknytning** som en udvidelse af stedstilknytning, der muliggør at individer kan leve i fjerne lokaliteter, mens de opretholder en tæt interaktion med et bestemt sted. Denne form for stedstilknytning afspejler et forhold, hvor individer opretholder et permanent eller kontinuerligt engagement med stedet i løbet af deres liv, uafhængigt af deres faktiske bopæl. Elastisk stedstilknytning medfører derfor en række fordele, som kan maksimere økonomiske og sociale muligheder – både for stedet og for de individer, som lever fjernt fra stedet (Barcus & Bruun 2010: 281).

For at forstå sammenhængen mellem tilknytning til sted og mobilitet, understreges vigtigheden af rødder og ruter, som er et perspektiv fra Pretty et al. (2006), som Eva Mærsk også trækker på. Individer har ofte følelsesmæssige bånd til de rødder, de har til steder og til de fysiske og sociale miljøer i deres hjemby. Men på samme tid er forholdet til hjembyen sammenflettet med relationer til andre steder og ruter i form af en permanent eller midlertidig migration. En slags fortøjning (moorings) kan derfor defineres til hjembyen, som består af oplevelser, minder, sociale relationer og fysiske objekter på et sted, hvor individer kan forankre sig. Det er disse fortøjninger som skaber et tilhørsforhold og en stedstilknytning, hvilket kommunerne bør fokusere på at hjælpe de unge med at udvikle gennem økonomiske investeringer og strukturelle tiltag (Mærsk 2022: 140). Det er derfor interessant at undersøge hvorvidt og hvordan disse fortøjninger kommer til udtryk i Aabenraa, og hvordan der fremadrettet kan arbejdes med stedstilknytning gennem strategisk planlægning og placemaking.

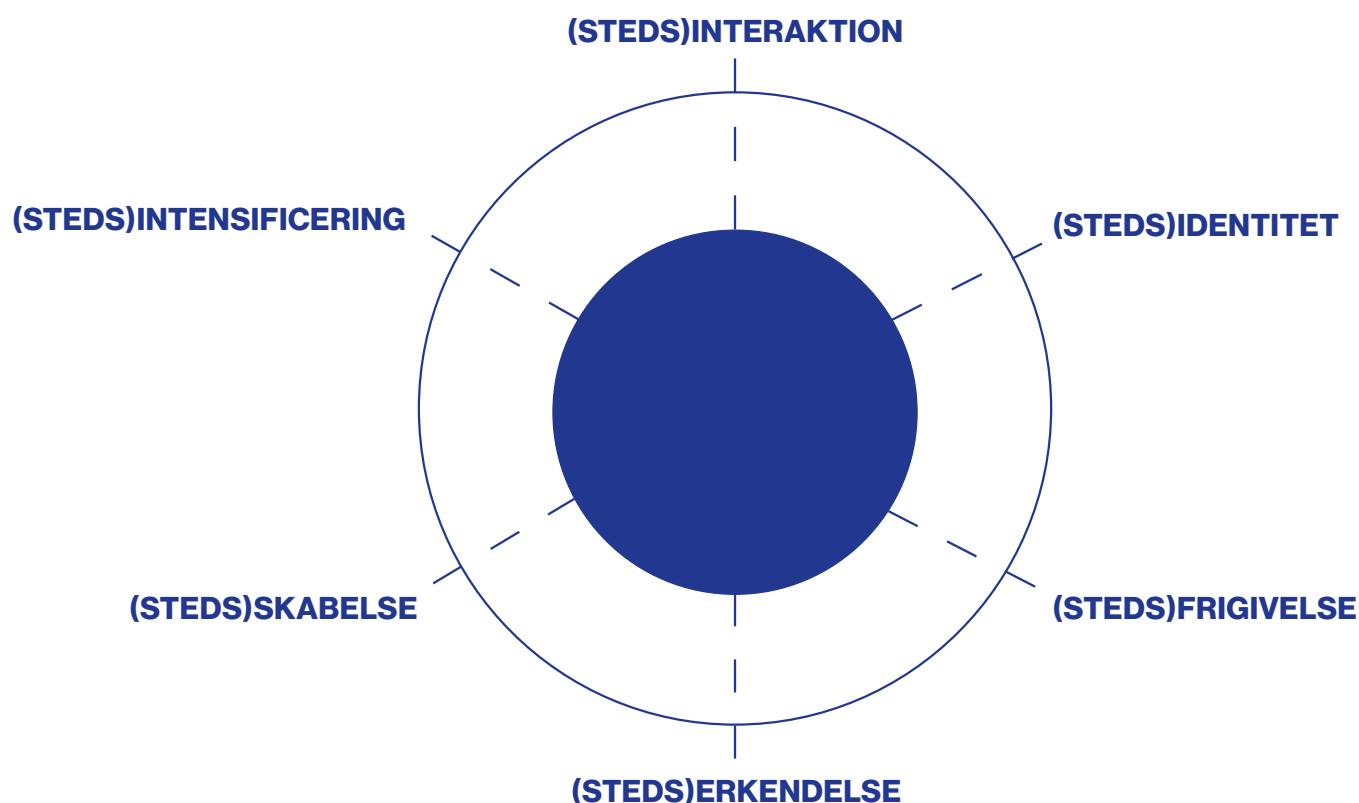
På trods af at vores speciale afgrænses sig fra at diskutere muligheden for direkte at påvirke unges flyttemønstre, er det dog en relevant tematik at tage op, når det teoretiske grundlag for elastisk stedstilknytning diskuteres. Migrationen til storbyerne viser, at de unges flyttevalg relaterer sig til de processer, som omhandler transformationen fra ung til voksen - hvilket ofte ses som en social diskurs omkring 'learning to leave', gennem barndommen og ungdommen (Mærsk 2022: 137). Mærsk peger på, at kommunernes muligheder for at påvirke unges valg om tilbageflytning er indirekte, men at det kan lade sig gøre gennem kommunikation, som stimulerer forholdet mellem udvandrede unge, og de muligheder som deres hjemkommune tilbyder (Ibid.). Indflydelsen gør sig dog primært gældende hos unge, som føler en tilknytning til deres hjemby (Mærsk 2022: 119). Set i lyset af specialets fokus, er vigtigheden af en positiv stedstilknytning essentiel for at skabe en elastisk stedstilknytning. En del af analysen vil derfor centreres om de lokale unge i Aabenraas stedstilknytning.

Et vigtigt begreb at forstå i arbejdet med elastisk stedstilknytning er konceptet **symbolsk mobilitetskaptal**. Denne form for kapital opnås gennem de narrativer, der centrerer omkring det at være et mobilt individ, og kan udnyttes til at genfortolke unges perifere forhold til et område – og dermed genskabe forholdet til hjemstavn. Mærsk beskriver, at det har en stor betydning for unge voksne, der beslutter sig for at blive i nærheden eller vende tilbage at undslippe stigmatiseringen af det sted, hvor de voksede op. En person kan derfor opbygge en symbolsk mobilitetskaptal ved eksempelvis at forlade sin lokale by i en rum tid, for derefter at værdsætte at vende tilbage til regionen eller byen (Mærsk 2022: 127-128). Symbolsk mobilitetskaptal består af forskellige former for oplevelser, der understøtter de essentielle elementer i overgangen til voksenlivet (at løsrive sig fra hjemmet, opleve verden, identitetsudvikling etc.) (Mærsk 2022: 127). Vores speciale understreger derfor, at kommunen skal medtænke elastisk stedstilknytning i planlægningen for at forstå de lokale unge bedre.

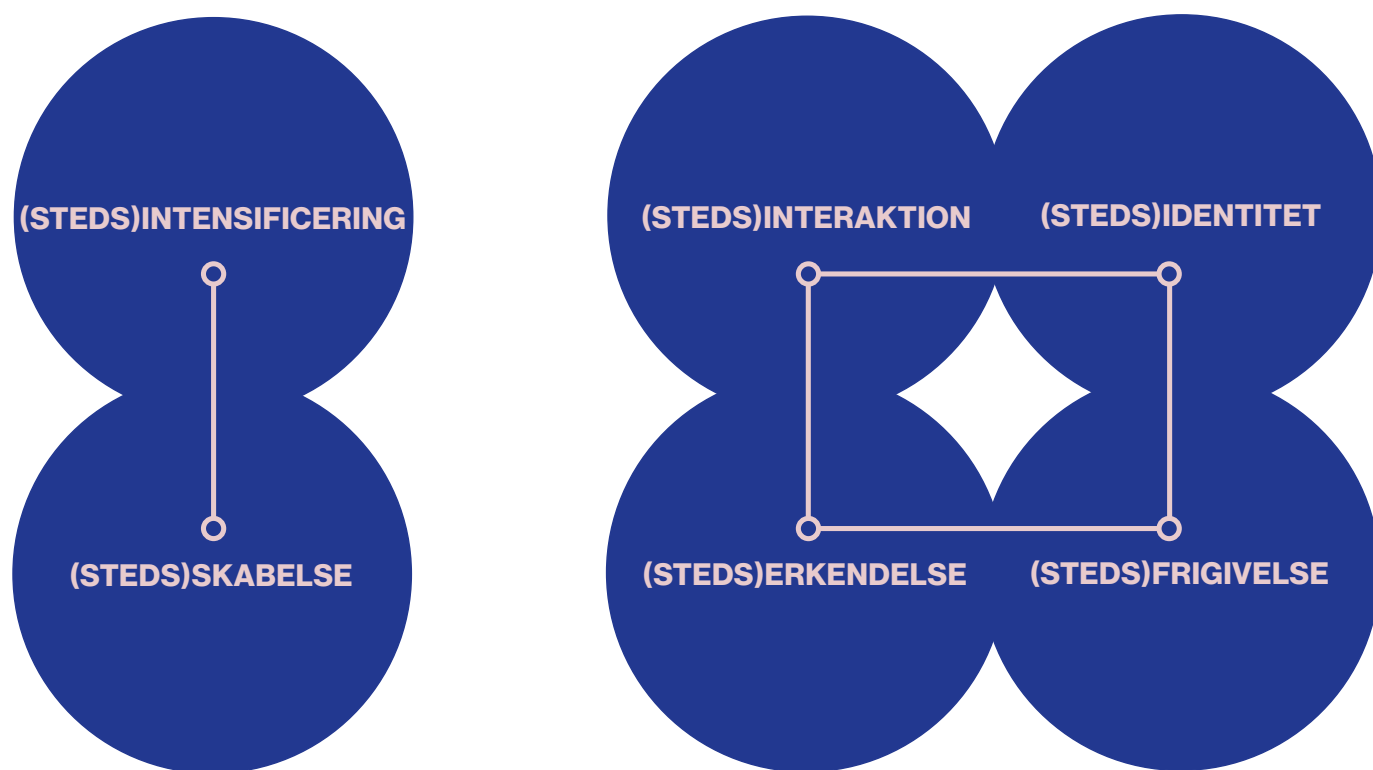
STEDSTILKNYTNING OG SOCIO-SPATIALE PROCESSER

Som nævnt tidligere i vores State of the art, er sted fra et fænomenologisk synspunkt ikke kun en fysisk lokalitet eller et fysisk rum, men i højere grad dannet på baggrund af de menneskelige relationer som befinder sig i rummet, og de mennesker, som forholder sig til rummet (Seamon 2014: 11). David Seamon arbejder ud fra den ontologiske forståelse, at mennesker er tilknyttet og indblandet i de fysiske verdener, de lever i, ligesom de er med til at forme dem (Ibid.).

De følelsesmæssige bånd, man kan føle til et sted, kan i højere eller mindre grad bidrage til en stedstilknytning. Sense of place spænder fra en uinteresse eller minimal bevidsthed over stedet, til en forkærlighed og stærk, positiv tilknytning til stedet. Dette spektrum kan forstås gennem de seks stedsprocesser, som udfolder sig i en række intensiteter for på den ene side at opretholde en stærk stedstilknytning, eller på den anden side, en fraværende eller døende stedstilknytning (Seamon 2014: 19). De seks processer ses på nedenstående figur, oversat fra engelsk:

De seks processer har alle det tilfælles, at de har indflydelse på stedstilknytningen. De individuelle følelsesmæssige bånd til stedet, kobler sig til styrken af de seks processer - altså hvor fremtrædende processerne hver især er (Seamon 2014: 19). Derfor vil de seks processer i større eller mindre grad altid være til stede, og kan både have en negativ eroderende effekt eller en positiv opbyggende effekt (Seamon 2014: 16). **(Steds)interaktion** og **(Steds)identitet** relaterer sig til stedstilknytning gennem vaner og rutiner, og hvordan livsverdenen forholder sig til stedet gennem regelmæssigheder i hverdagen. **(Steds)frigivelse** og **(Steds)erkendelse** relaterer sig til stedstilknytning gennem det underbevidste i stedets karakter og miljø, der gensidigt fremmer en loyalitet og kærlighed til stedet. Disse fire processer er derfor opdelt i sammen i nedenstående figur, da de alle omhandler de processer, som regelmæssigt udfolder sig (Seamon 2014: 16-17). Det er ligeledes disse fire stedsprocesser, som vi i specialet kobler direkte til stedstilknytning, og som vi ser som værende hovedelementer i arbejdet med at forstå de lokale unge i Aabenraas stedstilknytning.

(Sted)skabelse samt **(Steds)intensificering** adskiller sig fra de andre processer, da de i stedet omhandler, hvordan den menneskelige handlen kan forbedre steder, eller omvendt. (Sted)skabelse relaterer sig til stedstilknytning, idet planlægning og design helst skal genereres af personer, der bruger og har interesse i stedet. Mennesker er aktive og bevidste i forhold til sted og kan bidrage med værdifulde observationer, som højner interaktioner, identiteten, frigørelsen og erkendelsen. (Steds)intensificering relaterer sig til stedstilknytning, idet brugerne føler en større affektion for et sted, der inkorporerer rumlige og materielle kvaliteter, som opretholder eller forstærker hverdagens behov. Her identificeres stedets rumlige og fysiske dimensioner, som har indflydelse på det sociale liv og interaktioner (Seamon 2014: 18). Disse to processer adskiller sig desuden fra de resterende fire processer ved, at de kan finde sted gennem planlægning. Med planlægning gennem stedsskabelse og stedsintensificering, er det dog en forudsætning at der arbejdes intensivt med inddragelse af borgere og nøglepersoner. De to processer vil i vores projekt blive koblet til placemaking og lærende strategisk planlægning,

især med henblik på et mere løsningsorienteret perspektiv, for at undersøge hvordan placemaking og lærende strategisk planlægning kan være et værktøj til (steds)skabelse og (steds)intensificering.

For at aktivere og opretholde en positiv stedstilknytning, er det i sidste ende vigtigt at skabe et stabilt, sprudlende og evigt skiftende samspil og udveksling mellem de seks stedsprocesser i deres konstruktive tilstande (Seamon 2014: 19). De seks processer beskrives følgende mere dybdegående:

(Steds)interaktion refererer til en 'typisk dag i livet på et sted'. Det er en konstellation af de normale handlinger, situationer og aktiviteter der udspiller sig på en typisk dag, uge eller sæson på stedet. Interaktionen er her vigtig for stedet, da det ifølge Seamon (2014) er hverdagslivets motor. Han kalder denne interaktion for 'place-ballet', hvor individuelle handlinger og sociale udvekslinger kobles rumligt gennem kropslig tilstedeværelse og sociale møder. (Steds)interaktion underminerer stedet når bestemte handlinger, situationer eller begivenheder forstyrrer brugernes tilstedeværelse og derigennem genererer en fragmentering af sociale møder. Det betyder at de typiske interaktioner bliver færre eller ødelæggende, og de daglige stedsinteraktioner bliver ineffektive i sin form, hvilket medfører gener, konflikter eller frygt (Seamon 2014: 16).

(Steds)identitet relaterer sig til den proces, hvorpå mennesker bor eller på anden vis er forbundet med et sted, og derigennem indtager stedet en væsentlig rolle i personens liv. Stedet accepteres og anerkendes ubevidst og selvbevidst som integreret i individets personlige identitet og gruppeidentitet. (Steds)identitet underminerer stedet, når individer eller grupper isoleres fra det sted, de er en del af. Enten ved at føle sig utrygge eller truet af andre mennesker eller begivenheder på stedet, og derfor undgår at begive sig hen til stedet - eller i nogle tilfælde; flytte væk permanent (Seamon 2014: 17).

(Steds)frigivelse involverer en naturlig opståen af uventede møder, oplevelser eller begivenheder, der opstår på stedet og som medfører en menneskelig frigørelse. (Steds)frigivelsen underminerer stedet, når det pludselig bliver uroligt eller foruroligende, eller hvis stedet ikke længere byder på fornøjelige overraskelser. Dette medfører at brugerne i mindre grad har lyst til at benytte stedet på samme måde, som stedet førhen kunne bidrage til (Ibid.).

(Steds)erkendelse refererer til stedets miljøensemble – altså dets særlige fysiske konstitution, kombineret med stedets menneskelige aktiviteter. Dette fremkalder en særlig atmosfære og karakter til stedet. Seamon beskriver blandt andet hvordan stedet kan erkendes som en unik fænomenal tilstedeværelse, ligesom 'London-ness' eller 'Istanbul-ness'. (Steds)erkendelse underminerer stedet, når stedets miljøensemble ødelægges gennem uhensigtsmæssig politik, ufølsomt design, manglende drift eller dårlig planlægning. Når (steds)erkendelsen underminerer stedet, modarbejder det (steds)interaktionen og (steds)identiteten (Seamon 2014: 17-18).

(Steds)skabelse relateres til at mennesker er aktive i forhold til sted. Mennesker kan trække på deres engagement eller viden om stedet, til at foreslå ændringer til politik, planlægning og design, således at (steds)interaktionen, -identiteten, -frigørelsen og -erkendelsen forbedres. (Steds)skabelse underminerer stedet, når det fører til

misforståelser eller ignorerer stedet reelle behov. Resultatet bliver en tankeløs planlægning, design eller politik, der svækker stedet ved at misfortolke det, og derved undviger dets kernetræk og funktioner. Dette kan medføre, at mennesker oplever vanskeligheder eller utilfredshed med at blive forbundet og tilknyttet til stedet (Seamon 2014: 18).

(Steds)intensificering identificerer, hvor meget en velformet planlægning kan gøre for at genoplive og styrke stedet. Her er stedet aktivt i forhold til mennesker, da fysiske og rumlige ændringer, rekonstruerer menneskelige handlinger og oplevelser. (Steds)intensificeringen kaster derfor lys på, hvordan det fysiske sted aktivt kan bidrage til at forbedre et steds kvalitet og karakter. (Steds)intensificeringen kan underminere stedet gennem dårlig planlægning og design, der svækker eller dræber stedets liv (Ibid.).

PLACEMAKING

Vi vender os i nærværende afsnit mod **placemaking** som en teoretisk tilgang. Det gør vi fordi vi ønsker at bringe arbejdet med elastisk stedstilknytning ind i et forandringsbaseret og konkret planmæssigt perspektiv. Placemaking læner sig op af vores forhenværende teori om stedstilknytning, hvor vi kan identificere opmærksomhedspunkter i arbejdet med elastisk stedstilknytning, når vi kobler stedstilknytning og placemaking. Placemaking kan siges at være et forsøg på at genoprette eller udnytte sense of place på steder, som har mistet dets essentielle elementer eller aldrig har haft dem (Loh et al., 2022: 3).

Definitionen af placemaking er omstridt, og begrebet kan defineres lige fra en bevægelse til et koncept eller til et konkret værktøj. Tilgangen fordrer ofte en mere borgerinddragende tilgang for at få stedets værdi og identitet til at spille overens med sociale aspekter og borgernes velvære. Derimod vil en investor eller developer ofte se placemaking som et værktøj til markedsføring eller en proces, hvor der skal skabes et sted, hvor folk ønsker at bo (Mohammed & Saad 2022: 5).

Mark Wyckoff beskriver følgende: *“Placemaking is the process of creating quality places that people want to live, work, play and learn in.”* (Wyckoff 2014: 2). Placemaking handler om en lang række tiltag, herunder styrkelse af de fysiske rum, bylivsaktiviteter, borgerinddragelse etc. (Wyckoff 2014, 3-4). Placemaking har sine rødder i en mere fysisk tilgang til byplanlægning. Med årene er der kommet mere fokus på, hvordan det der skaber et sted, også er de sociale processer, som foregår på stedet (Akbar & Edelenbos 2021: 2). I nogle forståelser handler placemaking meget mere om selve processen, og det der sker mellem mennesker og sted, end det handler om det fysiske rum (Akbar & Edelenbos 2021: 3).

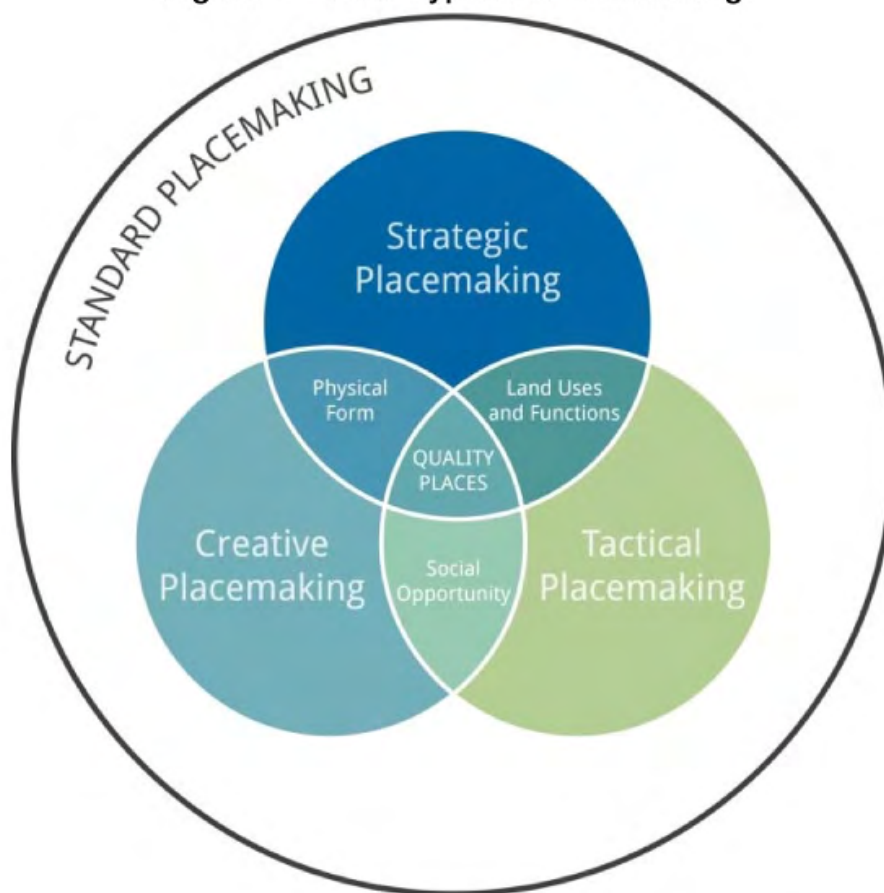
Hvis placemaking lykkes, er det ultimative succeskriterie, at den muliggør udviklingen af en social og attraktiv by, uden at gå på kompromis eller mindske livskvaliteten for lokale borgere. På samme vis vil den optimale udvikling fra et placemaking-perspektiv bygge på lokale, stedbundne potentialer, frem for at 'underminere' dem med en ny udviklingsretning (Loh et al. 2022: 1-2).

Poeti Akbar og Jurian Edelenbos identificerer en række faktorer, som har betydning for placemakings succes, og hvad der er muligt at arbejde med, herunder den demografiske sammensætning i den pågældende by, især med henblik på social, kulturel og økonomisk kapital (Akbar & Edelenbos 2021: 12). Dette er især relevant, fordi et studie viste, at placemaking har en tendens til at tiltale en bestemt befolkningsgruppe: Dem som har et langtidssigtet perspektiv i byen, og dem som har boet der længe, hvilket ofte betyder folk i pensionsalderen (Akbar & Edelenbos 2021: 11). Dog er det ikke fordi, unge ikke engagerer sig i lokale aktiviteter, men de engagerer sig mere i arrangement-orienterede aktiviteter såsom mindre festivaler, kulturelle events og koncerter (Akbar & Edelenbos 2021: 11-12.). Hertil kommer også den mere kommunale side af sagen, som naturligvis også er af betydning for placemakingpotentialet i den givne by. Dette handler om kommunens åbenhed over for engagement og deltagelse fra lokalsamfundet, deres evne til at lokalisere og anerkende lokale behov, samt den type af governance,

som kommunen benytter sig af (Akbar & Edelenbos 2021: 13-14). De allerede eksisterende fysiske og geografiske rammer i byen er også af betydning for, hvad der er muligt med placemaking. Dette indebærer blandt andet infrastruktur, hvor byen er placeret geografisk og det bymæssige design, som blandt andet kan være med til at styrke de sociale møder og dermed kan øge potentialet ved placemaking betydeligt (Akbar & Edelenbos 2021: 15-16).

I en artikel af Wyckoff ved navn: *Definition of placemaking: Four Different Types*, beskrives 4 forskellige tilgange til placemaking, samt hvad de primært kan bidrage med. De 4 tilgange består af standard placemaking, som er en overordnet tilgang – og som er den, dette afsnit har beskæftiget sig med indtil videre. Derudover findes der strategisk placemaking, tactical placemaking og creative placemaking. Standard placemaking er en uundgåelig del af vores projekt, når vi arbejder med en styrkelse af den elastiske stedstilknytning, men skal i højere grad forstås som en overordnet forståelsesramme.

Figure 1 – Four Types of Placemaking

(Wyckoff 2014: 2).

Som en addition til den mere traditionelle placemaking, ønsker vi kort at introducere creative placemaking, som også er relevant for vores undersøgelsesområde:

Creative placemaking blev for første gang italesat i 2010 af Ann Markusen og Anne Gadwa i deres tekst 'creative placemaking', som blev skrevet for 'National Endowment of Arts' (Wyckoff 2014: 6). Her beskrives det på

følgende vis:

“ In creative placemaking, partners from public, private, non-profit, and community sectors strategically shape the physical and social character of a neighborhood, town, city, or region around arts and cultural activities. Creative placemaking animates public and private spaces, rejuvenates structures and streetscapes, improves local business viability and public safety, and brings diverse people together to celebrate, inspire, and be inspired.” (Markusen & Gadwa 2010).

I denne beskrivelse er creative placemaking en omfattende tilgang, som skabes gennem kunst og kunstneriske aktiviteter. Men denne forståelse kan også udvides, så der i stedet arbejdes med hvordan forskellige former for aktiviteter eller projekter, såsom udendørs filmvisning og open-by-night, kan være med til at tilføje en kvalitet til et sted (Wyckoff 2014: 6).

Hvis der kigges på et procesorienteret niveau, kan placemaking, udover at skabe en attraktiv by, være med til at styrke den lokale kapacitet og give lokale aktører og borgere en større viden og engagement i lokalsamfundet (Akbar & Edelenbos 2021: 17). Det kan også have sociale fordele for borgerne i byen, fordi tilgangen kan bidrage til at forme og skabe nye netværk og sociale relationer (Ibid.). Med tilgangen åbnes op for muligheder for at revitalisere og skabe en mere positiv identitet for det pågældende sted. Ligeledes peges der på, at placemaking kan være et værktøj til en øget stedstilknytning, fordi det gennem placemaking bliver muligt at arbejde med, at styrke forbindelserne mellem sted og mennesker (Akbar & Edelenbos 2021: 17-18). Der er således et vigtigt element i placemaking, som omhandler arbejdet med at opbygge en sense of place, der skaber ejerskab, positive følelser, tilknytning og stolthed. Hertil er det også vigtigt at skabe steder som brugerne kan ændre og tilpasse alt efter individets eller indbyggernes potentialer (Mohammed & Saad 2022: 8-9).

STRATEGISK PLANLÆGNING

Det sidste led i specialets teoretiske grundlag er strategisk planlægning. Vi trækker på strategisk planlægning, da vi ligesom med placemaking, ønsker at sætte fokus på elastisk stedstilknytning i en forandringsbaseret og planmæssig kontekst. Derudover benytter vi teoretiseringen af strategisk planlægning til at stille skarpt på Aabenraa Kommunes tiltag og tilgange til byplanlægning – herunder hvordan der planlægges for unge i Aabenraa.

Overordnet findes der to paradigmer inden for strategisk planlægning, som adskiller sig i forskellige opfattelse af sted og rum, samt forskellige forståelser af aktører, politikere og organisationers udviklings- og handlingsgrundlag. Den ene form er **det rationelle og funktionelle**, og den anden form er **det nyinstitutionelle og relationelle** (Sehested et al. 2009: 9). Her skal det understreges, at der er flere fortolkninger af strategisk planlægning, og at det derfor ikke giver mening at lave en endelig definition – men at denne skelnen mellem de to paradigmer, skal udvikle den strategiske planlægning og dens metoder i forhold til den kontekst, som planlægningen skal foregå i (Sehested et al. 2009: 4). De to former for strategisk planlægning er modsætningsfyldte, men vil i praksis operere midt imellem med elementer fra de forskellige paradigmer. Derfor vil den strategiske planlægning ofte udvikle sig som en hybridform i praksis, der trækker på rationaler på tværs af de overordnede rendyrkede former (Sehested et al. 2009: 19). På baggrund af dette vil vi i specialet anvende forskellige versioner af den strategiske planlægning som analyseredskab til kommuneplanstrategien og deres processer. Vi vil kort opridse konturerne af de to paradigmer; det rationelle og funktionelle, som også kaldes for **den analytiske strategiske planlægning** og den nyinstitutionelle og relationelle, som kaldes for **den lærende strategiske planlægning**.

Den analytiske strategiske planlægning omhandler en forståelse af planlægning som rationel målopfyldelse samt legitimering og implementering af politiske beslutninger (Sehested et al. 2009: 9). Denne form for planlægning forudsætter stabilitet og forudsigelighed i udviklingen, og sigter derfor efter at skabe intentionelle og bevidste valg, som har baggrund i videnskabelige analyser og data til at producere ønskelige strategier. Kendetegnet her er topstyrede planlægningsprocesser, hvor planlæggere, direktører og politikere spiller de centrale roller. Inddragelsen vil derfor ofte foregå gennem udvalgte nøglepersoner, og processen holdes forholdsvist lukket, da effektivitet og politisk styring er i højsædet (Sehested et al. 2009: 13). Kritikken af denne form lyder blandt andet på, at de videnskabelige analyser ofte ender med at bevare eller reproducere etablerede forståelser i planlægningen, og ender sjældent med nye forståelser eller måder at tænke på. Derudover kritiseres denne form for planlægning i et demokratiperspektiv, da det er et lukket og elitært præg der får adgang i processen (Ibid.).

Den lærende strategiske planlægning tager udgangspunkt i en anden forståelse af sted og rum, end ovenstående planlægningsparadigme. Her opfattes steder som multidimensionelle, og med mange forskellige forbindelser og relationer til tid og sted. Derfor skal den strategiske planlægning her operere multidimensionelt og arbejde med stedets kvalitet, ud fra de opfattelser, variationer og interesser som brugerne har i stedets udvikling

(Sehested et al. 2009: 17). Strategierne skal udarbejdes med baggrund i den relationelle steds- og rumudvikling, hvilket forudsætter åbne, inddragende, kreative og lærende processer.

De relationelle træk, som knytter sig til den lærende strategiske planlægning, skal bidrage til en bred og mangfoldig involvering under planlægning, beslutningstagen og implementeringsprocesser. Hvis dette opnås, skaber den strategiske planlægning brugbare, langsigtede visioner på forskellige niveauer, med omtanke for magtstrukturer, usikkerheder og konkurrerende værdier (Albrechts & Balducci 2013: 19). Patsy Healey definerer strategisk planlægning som en social proces, der gennem en række mennesker i forskellige institutionelle positioner, mødes for at designe planlægningsprocesser og udvikle strategier til at håndtere rumlige forandringer, hvilket skaber muligheder for at bygge nye ideer og processer der kan føre ideerne ud i livet (Healey et al. 1997: 5). Strategisk planlægning skal herigennem ses som et mulighedsrum, der venter på kollektiv handling, som kan videreføre og forene interesser og kompromisser mellem de kræfter, der er i spil. Det er netop her potentialet af den strategiske planlægning føres frem; dens evne til at producere et mulighedsrum for mobilisering af mennesker til handling (Albrechts & Balducci 2013: 18). Helt overordnet åbner den strategiske planlægning op for nye muligheder og potentialer, der involverer de integrerede ressourcer, og som drager nytte af flere dimensioner og former for viden (Healey 2013: 48). En vigtig pointe er dog, at selvom den strategiske tænkning kan forme planlægningsdokumenter, "bor" strategierne ikke permanent i dem - de skal derimod konstant gives liv i praksis (Healey 2013: 50). For selvom strategisk planlægning giver mulighed for involvering på flere niveauer, er der en grundlæggende frygt for forandring i os mennesker, som binder os til en status quo. Ligeledes skal det nævnes, at planlæggere, politikere, institutioner eller andre grupperinger ikke altid ønsker forandring, hvis det betyder at de skal opgive den magt, de sidder på. Forandringer tager derfor både tid og dedikation og kombineret med de konventionelle former for modstand mod forandring, risikerer transformationen at miste momentum, hvis ikke der indregnes kortsigtede mål eller handlinger, som kan markeres for offentligheden. Den strategiske fysiske planlægning må derfor fokusere på både kort- og langsigtede resultater og implementeringer i dens handlinger, beslutninger og projekter ved at inkorporere løbende evalueringer, feedback og justeringer (Albrechts & Balducci 2013: 19).

118

LIDSALIG
SOMMUR
SOMMUR

Gormin Shop

NO PETS
ZONE

Analyse og strategi

05

ANALYSESTRATEGI

I nærværende analyse præsenteres 3 overordnede afsnit, som hver især dækker forskellige aspekter af problemformuleringen. Hvert afsnit vil være bygget op efter specialet arbejdsspørgsmål:

1. Hvilke henholdsvis positive og negative stedsprocesser kan identificeres i Aabenraa? Hvad fortæller dette om lokale unges stedstilknytning?
2. Hvordan akkomoderer og forstår Aabenraa Kommune unge i deres planlægning og inddragelse? Hvordan kommer det til udtryk i udviklingsplanen *Fremtidens Aabenraa*?
3. Hvilke overordnede udfordringer er der i Aabenraa for at skabe en øget, elastisk stedstilknytning hos byens unge? Hvilke løsningsmuligheder og potentialer kan der identificeres?

1

Afsnit 1 har til formål at gå i dybden med de unges stedstilknytning med fokus på negative og positive stedsprocesser, og hvordan disse overordnet set danner et billede af Aabenraa i de unges livsverden. I dette afsnit vil især empiri fra walk-along samt teori om stedstilknytning blive benyttet.

2

Afsnit 2 vil fokusere mere på forholdet mellem planlægning, sted og unge. Her søger vi at kortlægge spændingsfeltet mellem unge og Aabenraa Kommunes planlægning med henblik på at blive klogere på hvilke potentialer og udfordringer, som ligger i den nuværende planlægning og udviklingsstrategier. Her vil teori om strategisk planlægning blive benyttet.

3

Afsnit 3 vil især fokusere på elastisk stedstilknytning og et forandringsorienteret perspektiv. Hermed søger vi gennem en kort opsamling af analysens resultater at komme med et bud på, hvad Aabenraa Kommune kan gøre i fremtiden for at arbejde med at skabe en øget (elastisk) stedstilknytning hos unge.

1

Unges livsverden og (elastiske) stedstilknytning til Aabenraa

Følgende analyseafsnit vil med udgangspunkt i de seks stedsprocesser, undersøge vores to informanternes stedstilknytning til Aabenraa. Dette analyseafsnit vil derfor undersøge og besvare arbejdsspørgsmål 1:

Hvilke henholdsvis positive og negative stedsprocesser kan identificeres i Aabenraa? Hvad fortæller dette om lokale unges stedstilknytning?

POSITIVE STEDSPROCESSER I AABENRAA

Vi vil nu gå i dybden med vores informanternes stedslige forhold til deres hjemby Aabenraa set fra deres perspektiv og livsverden. Her vil vi fokusere på hvilke af de seks stedsprocesser, der kommer til syne på ruten, som har en positiv opbyggende effekt for stederne og stedstilknytningen.

De beskrivelser af byen, som bliver præsenteret i følgende afsnit, hæfter sig til forestillinger og oplevelser fra deres hjemby, og de portrætterer en række faciliteter som Aabenraa byder på. En række af disse beskrivelser og forståelser kan kategoriseres som normalitetsforventninger og common-sense forståelser, altså en fælles, internaliseret idé om hvad der normalt og eksempelvis hvad der er socialt accepteret (Juul 2012: 81-82). Disse normalitetsforventninger og common-sense forståelser er foranderlige og forhandles kontinuerligt gennem sociale interaktioner (Ibid.).

Informanterne fortæller, at byen har en biograf, som mange bruger, og at der ved UngAabenraa findes aktiviteter for unge, som de selv har benyttet sig af (Bilag 1). De nævner, at de til tider i frikvarterene benytter gågaden for 'bare at være til', og ellers går de ind og køber en kebab eller går i Normal. "[...] Her mødes vi også sommetider med folk fra andre uddannelser." (Bilag 1). Der kan her spores en stedsinteraktion, som refererer til en typisk dag i hverdagslivet. Stedsinteraktionen er én ud af de seks processer i David Seamons teori om stedstilknytning, og er en konstellation af de normale handlinger, situationer og aktiviteter, som udspiller sig på et givent sted (Seamon 2014: 17). Vores informanter benytter gågaden i deres hverdagsliv, hvor de interagerer med andre unge, hvil-

**UngAabenraa, ungdomsskole
som tilbyder en række aktiviteter
målrettet unge.**

De unge i vores walk along hilser på en bekendt.

ket Seamon kalder 'place-ballets'. I gågaden mødes de også på tværs af institutioner. Denne stedsinteraktion virker måske banal, men det er en værdifuld viden om de unges hverdagslige ruter.

Undervejs på gåturen hilser informanterne på forbigående, samt på folk i deres huse. "*Man kender alle hinanden, alle ved hvem hinanden er.*" (Bilag 1). Seamon peger på, at dét at være tilknyttet sociale relationer forbundet med stedet, kan vægte højere end det fysiske miljø. Det kan altså være en faktor for en stedstilknytning, at netværk og sociale relationer er til stede (Seamon 2014: 12).

Her er der tale om stedserkendelse, som refererer til den fysiske konstitution kombineret med stedets menneskelige aktiviteter, hvilket skaber en særlig atmosfære (Seamon 2014: 17). Et centralt aspekt af Aabenraas atmosfære skabes når den sociale adfærd møder det fysiske sted. Ifølge Seamon kan stedserkendelsen bidrage til at et miljø opfattes som værende nærværende, og som noget positivt. Vores informanter beskriver, at de ser positivt på, at man hilser på hinanden i lokalsamfundet. Dette kan give følelse af nærhed og tryghed, og siger noget om en del Aabenraas atmosfære. Der er her tale om et blik ind i deres livsverden, hvor vi ser nogle af de sociale netværk, som de unge indgår i.

Sociale møder og interaktioner, som beskrevet ovenfor, var noget af det, som fyldte mest for informanterne i løbet af vores walk-along. Den sociale atmosfære er med til at skabe den positive tilknytning, som vores informanter oplever til en række steder. Et af stederne som vores informanter viser os, og hvortil de nævner en positiv social atmosfære, er en lokal café, som er placeret i bymidten:

“ Om vinteren kan vi f.eks. godt lide at gå på Café Butler, det er hyggeligt! De kender bare en, når man har været der. Vi føler os velkomne, og det er hyggeligt”. (Bilag 1).

De føler sig velkomne på Caféen, og her kan vi igen udlede, at stedsinteraktionen har en betydning for følelsen af, hvilke steder vores informanter ønsker at opholde sig, fordi de i citatet refererer til gentagende bevægelser, og en form for tradition for at vende tilbage til et sted.

Derudover fortæller citatet også om dannelsen af stedsidentitet. Her integreres stedet i individets personlige, men også fælles identitet. Dette relaterer sig til den proces, hvorpå mennesker er forbundet til et sted, og derigennem indtager stedet en væsentlig del af personens liv (Seamon 2014: 17). Som vi har været inde på tidligere, danner vores informanter sig en forestilling om byen, baseret på idéer om det ideelle ungdomsliv, hvoraf nogle af de forestillinger bliver internaliseret som en del af normalitetsforventninger og/eller common-sense forståelser. Byen og dens steder skal helst være i overensstemmelse med deres opfattelse af, hvordan man som ung skal agere.

Det sted, som synes at byde på de stærkeste værdiskabende processer, er den lokale strand: “*Om sommeren er det sygt lækkert på stranden, der mødes alle.*” (Bilag 1). Stranden, især om sommeren, er et sted hvor stedsinteraktionen er på sit højeste, hvor stedsidentiteten forbinder de unge med stedet. De føler sig som en del af stedet, og forbinder både en individuel- og gruppeidentitet med stedets identitet. Her bliver stedsidentiteten og stedsinteraktionen gensidige processer, der giver synergieffekter, som betyder, at de lokale unge aktivt engage-

Café Butler i Aabenraa.

rer sig med og benytter stedet. Stranden, og de aktiviteter og sociale interaktioner som de deltager i på stranden, bidrager positivt til deres livsverden og deres hverdagsliv i Aabenraa.

“ På stranden mødes alle unge om sommeren og hører musik og spiller ølbowling. Det er virkelig sjovt, og der er ellers ikke så mange steder, hvor man kan høre høj musik. Der bliver dog tit lukket ned for festerne, fordi der er nogen som klager over, at det larmer, og at de spiller for høj musik.” (Bilag 1).

Der er her tale om, at de unge selv skaber sit eget mødested og tilfører en betydning til et sted, som ikke oprindeligt er skabt til dem, eller til den funktion, som de pålægger det. Dette er vigtigt at være opmærksom på; de unge er ikke passive modtagere af de forskellige muligheder i byens rum, men skal i lige så høj grad ses som medskabere af de byrum, de benytter sig af. I eksemplet med stranden, kan vi derfor se stedsskabelsen som proces, der gør de unge ansvarlige og engagerede i stedet, hvilket forbedrer stedsinteraktionen og stedsidentiteten. Dette er en nødvendig del af at have unge, og mennesker generelt, i offentlige rum i en by – og det er måske netop også det, der gør at de er glade for stranden. For dem repræsenterer det et form for 'frirum', hvor der er de helt rigtige, trygge rammer for at danne et godt unge-sted. Det er dog alligevel konfliktfyldt, at de unge søger at medskabe stranden som byrum, fordi de skubber til den 'planlagthed' der eksisterer på stedet - altså de forhandler på sin vis, om de 'normalitetsforventninger', som både ligger hos Aabenraa Kommune og andre 'voksne' borgere om, hvad stranden skal bruges til.

Stranden som mødested for de lokale unge har sine begrænsninger, da stedets karakter ikke er planlagt til fest og musik, og der skabes en underminerende effekt, idét der opstår en misforståelse mellem brugen af stedet og

Billede af stranden i Aabenraa.

dets planlagthed (Seamon 2014: 18). Vores informanter kobler stranden med en personlig frigørelse, som de stiller i kontrast til Aabenraas andre muligheder for at udleve en frigørelse andre steder. Dette gør stranden til oplagt og ikke mindst vigtigt sted for dem.

Udover selv at skabe stranden som et sted, hvor de kan være unge og sociale, benytter vores informanter sig også af de arrangementer Aabenraa tilbyder og takker gerne ja til både streetfood og flere festivaler: "*Det er fedt med Street Food! Det er fedt med noget nyt! Så der er lidt mere at vælge igennem..!*" (Bilag 1). De er positive overfor nye tiltag - bare dét at der sker noget i byen, er godt.

“ Open by night er der mange der tager til. Og den kommende Musikfestival er virkelig fedt!! Det er så Nice, at Lamin og Artigeardit kommer. Det glæder jeg mig så meget til. [...] Vi ser faktisk frem til ringridning! Det er noget alle ser frem til, det er noget Aabenraa er kendt for. Der kommer også mange tyskere” (Bilag 1).

Vores informanter lægger vægt på hvor mangfoldige disse arrangementer er, og de udviser en del stolthed over dem. Disse arrangementer og events bliver et vigtigt holdepunkt for stedstilknytningen, da de skaber fortøjninger til Aabenraa og til en vis grad bliver positivt internaliseret i deres livsverden. Fortøjninger består blandt andet af minder, oplevelser og sociale relationer i barndommen og ungdommen, og som derigennem forbindes med steder (Mærsk 2022: 140). Det er disse fortøjninger som skaber en stedstilknytning, og er derfor vigtige at prioritere.

Vi har nu analyseret de stedsprocesser, som har en positiv effekt på stedstilknytning for vores informanter. Gennem dette belyses en central pointe om lokale unges forhold til sted; at deres normalitetsforventninger og forståelser kontinuerligt forandres og forhandles gennem sociale interaktioner (Juul 2012: 81-82). Det betyder, at opmærksomheden på de unges forhold til sted skal skærpes i et processuelt og kontinuerligt forhold. Vi ved, at gågaden og forskellige andre lokationer i byen bidrager med en stedsinteraktion, som for de unge er betydningsfuld. Ligeledes kan der spores en atmosfære i byen, hvor 'alle kender alle', og som opfattes nærværende og positivt. Dette udspiller sig også som stedsfrigivende processer, der giver en følelse af tryghed for vores informanter. Det sociale spiller derfor en væsentlig større rolle for de unges stedstilknytning, end de fysiske steder på nuværende tidspunkt gør. Når vi kobler unge med sted, kan der dog også spores mere komplekse og konfliktfyldte processer. Dette ser vi blandt andet i forbindelse med dannelsen af stedsidentitet og stedsinteraktion på stranden.

UNDERMINERENDE STEDSPROCESSER

Vi har nu analyseret de stedsprocesser som har en positiv opbyggende effekt, og vil i dette afsnit analysere hvilke intensiteter stedsprocesserne udfolder sig i deres negative eroderende form.

Stedsidentitet kan som proces, modsat de positive fortællinger som i forhenværende afsnit blev udlagt, også underminere stedet, når personer eller grupper isoleres eller udelukkes fra det sted, de er en del af (Seamon 2014: 16). Disse processer gør sig også gældende for vores informanter, og det opstår blandt andet, når de skal finde noget at bruge tiden på i deres fritid. Vores informanter forsøgte ved starten af vores walk-along at give et positivt billede af Aabenraa (Bilag 6), men da rummet blev mere fortroligt, åbnede de op om både store og små bekymringer og betragtninger. De italesætter, at de mangler steder at være, som ikke er hjemme i privatsfæren: *"Det kunne være super fedt bare at lave noget med sine venner i weekenden, som også er ude og ikke bare hjemme. Der mangler nogle hverdagsaktiviteter."* (Bilag 1). Den hverdagslige stedsinteraktion virker her underminerende for byen, og påvirker den sociale interaktion negativt, som for vores informanter, kan være med til at skabe en svagere stedstilknytning i Aabenraa. Det var en gennemgående fortælling på vores walk-along, at informanterne savner steder at opholde sig og lave ting med deres venner. Det illustrerer den overgangsfase de befinder sig i, hvor de er for gamle til at benytte sig af udendørsfaciliteter som skaterbaner og legepladser, men de er samtidigt ikke gamle nok til at dyrke en 'gå-ud-kultur', fordi de er under 18 år og derfor ikke kan gå i byen. Der tegner sig et billede af, at der mangler steder at være, eller arrangementer at gå til, hvor de kan dyrke en ungdomskultur, uden at blive stemplet som, efter deres egne ord, en 'træfpige' eller 'busbums'.

Billede af Aabenraa busstation

Vores informanter er stærkt bevidste om hvilke steder i byen de skal undgå at opholde sig:

“ Busstationen bliver bare brugt som legeplads for unge, som har det svært, og hvor de hænger ud – også ved fodboldbanen. Og folk stjæler fra Løvbjerg. Det er super irriterende, for man bliver hurtigt stemplet som en busbums, hvis man er der for længe og venter på en bus.” (Bilag 1).

Der bliver her dannet en række af normalitetsforventninger i deres livsverden, som påvirker deres opfattelse af bestemte situationer negativt, fordi der er en fælles, social forståelse omkring, at hvis man foretager sig bestemte handlinger, eller befinder sig på bestemte steder, er der en internaliseret, social idé om hvad dette fortæller om ens person (Juul 2012: 81-82).

Ligeledes nævner de, at: *“Der er ræs her [ved campus] om aftenen - det er næsten én gang om ugen. Det er ret ubehageligt, og vi har ikke lyst til at være her, når de kører ræs.”* (Bilag 1). Her er der tale om, at vores informanter oplever stedsfrigivende processer på stedet, som virker underminerende og har en negativ indvirkning på deres oplevelse af stedet, som medfører at de undgår at begive sig hen til dette sted om aftenen. Når stedsfrigivelsen underminerer stedet, betyder det, at stedet omdannes til et uroligt eller foruroligende sted. Dette kan i sidste ende betyde, at brugerere af stedet føler mindre lyst til at benytte sig af stedet i sin hverdag (Seamon 2014: 17). I løbet af samme proces, sker der en negativ påvirkning af stedsidentiteten. Dette sker når enten individer eller grupper isoleres fra det sted, de er en del af – enten ved at føle sig utrygge eller truet af andre mennesker eller begivenheder på et sted (Ibid.).

Billede af toilet, hvor informanterne fortæller, at unge opholder sig og skaber utryghed. De kunne aldrig finde på at bruge toiletterne, fordi der blandt andet bliver røget hash mm. på toiletterne.

Der er lokationer rundt omkring i byen, hvor informanterne identificerer en negativ spiral af stedserkendelse som underminerer stedet. Stedserkendelsen underminerer stedet i sin negative form, når stedets stemning ødelægges, og modarbejder derfor også stedsinteraktionen og stedsidentiteten (Ibid.). I værste tilfælde kan stedsidentiteten i sin negative form betyde, at individer føler sig så afskåret fra stedet, at de ultimativt har lyst til at flytte væk fra byen (Ibid.). Et opmærksomhedspunkt er derfor, at Aabenraa som helhed får en afglans af stedernes stedsidentitet - på godt og på ondt, og som påvirker byens miljøensemble og atmosfære. Hvis stedstilknytningen hos lokale unge i Aabenraa skal øges, er det således vigtigt at have disse underminerende stedsprocesser for øje.

Aabenraa kan siges at have et byrumsdesign, hvor der er begrænsede muligheder for de lokale unge. I nedenstående citat beskriver vores informanter en følelse, som omhandler dét at være ung i en by som Aabenraa:

“ Når man laver noget i byen, skal man være i en vennegruppe, så kan man godt få en fed sommer – det er ikke så sjovt at være bare to. Hvis man kun er to, tænker folk ‘ej hvad laver de’, man kan ikke være bare sig selv. Her hvor vi kommer fra, er det ikke normalt, bare at gå alene på café. Så kigger folk.” (Bilag 1).

De knytter altså nogle normalitetsforventninger til det at begive sig rundt i byen alene, eller sammen i mindre grupperinger. Følelsen de beskriver, handler i bund og grund om en internaliseret forestilling om, hvordan man er ung i det offentlige rum. Dette medfører usikkerhed og en nødvendig søgen efter at tilhøre en gruppe. Deres følelse af udenforskab, smitter af på faciliteterne og deres muligheder i Aabenraa, som vedrører en følelse af at være accepteret og høre til i byen. Det hverdagsliv som vores informanter lever i Aabenraa, tyder på et gennemgående mismatch mellem behov og ønsker, og de muligheder og faciliteter der findes i byen. Her skal det understreges, at der i højere grad opstår et paradoks frem for en direkte sammenhæng mellem omfanget af faciliteter i Aabenraa og graden af utilfredshed. Paradokset omhandler den livsverden, som vores informanter oplever med hensyn til at bo i deres hjemby og finde sin identitet og rodfæstethed til steder. Vores informanters utilfredshed skyldes højst sandsynligt ikke kun hvad Aabenraa i sig selv kan tilbyde, men også generelle normalitetsforventninger hos unge mennesker, ligesom der er også er en vis uvidenhed om, hvad de konkret mangler, og hvad de egentlig gerne vil have mere af i byen.

Dog er forholdet til Aabenraa sammenflettet med relationer til andre steder, hvilket viser sig som en midlertidig migration, til steder hvor der sker noget: “ *Vi tager til de byer, hvor der sker noget, og hvor der er arrangementer*” (Bilag 1). Vores informanter har en del fortøjninger til Aabenraa, men rejser gerne væk midlertidigt og kortvarigt for at opsøge det ideelle ungdomsliv - enten i Kolding eller Haderslev (Bilag 1). Dog nævner den ene informant, at hun hellere vil benytte sig af hjembyens faciliteter: “ *[...] jeg ville også hellere støtte noget i Aabenraa, som er 16+, end jeg vil støtte det i Haderslev.*” (Bilag 1). De unge kan proaktivt opretholde eller producere en stedstilknytning og valgfrie tilhørsforhold (Mærsk 2022: 35). Dette vidner om, at unges høje mobilitet ikke nødvendigvis betyder, at de har en lav stedstilknytning (Barcus & Bruun 2010: 282). I dette tilfælde vil de unge hellere være i Aabenraa, men grundet byens begrænsede faciliteter, er det ikke attraktivt, og de vælger derfor at opsøge andre byer. Byen skal udvikle og styrke steder for de unge, hvor de føler sig trygge, men på samme tid skal stederne rumme en række ungdomskulturelle arenaer, som er afgørende for at de kan udvikle sig selv som unge. Dog er de unge

ubevidste over for, hvordan sådan et sted kunne se ud, hvor det kunne være, eller hvad der skulle ske. Deres svar fremstår ukonkrete, men på samme tid er de bevidste over deres begrænsninger med hensyn til deres alder med hensyn til nattelivet, med klubber og barer. Det er måske også især her, der opstår en begrænsning i det faktum, at vi undersøger deres forhold til Aabenraa ud fra et fokus på livsverden, fordi dette netop til en vis grad omhandler det internaliserede, det hverdagslige og det følelsesmæssige (Juul 2012: 80-81). Når vi spørger ind til fremtidige ønsker til byen, samt tilfredshed og utilfredshed ved bestemte elementer, bryder det til en vis grad med denne livsverdensforståelse. Det taler mere til en bevidsthedsgørende tankegang, og går altså ud over det hverdagsorienterede perspektiv og baserer sig mere på holdninger til konkrete problemstillinger. Derfor ligger opgaven hos os i at få omsat deres livsverden og hverdagsforståelser til noget, som kan inkorporeres i planlægningen.

Vi har nu analyseret de underminerende stedsprocesser, som gør sig gældende i Aabenraa, og er kommet nærmere hvilket stedsligt forhold unge har i Aabenraa. Uanset de faciliteter eller muligheder der er i Aabenraa, er vores informanter enige om, at der mangler oplagte steder, hvor de kan dyrke en ungdomskultur i det offentlige rum. Vores informanter har specifikke holdninger til stederne i Aabenraa, ud fra om disse steder bidrager til et godt eller dårligt ungdomsliv. Ungdomslivet er tæt knyttet til praksisser og værdier, som afgør, hvordan informanterne anskuer de steder, de bor og lever i. Ligeledes har vores informanter tydelige forestillinger om, hvilke steder der er spændende eller kedelige, hvilket er afgørende for deres samlede opfattelse af byens muligheder. Vi kan derfor udlede, at når vi kobler unge i Aabenraa med sted, opstår der en proces, som både kan værdisætte eller underminere stedet - alt efter de unges syn på stedet. Vores informanter benytter sig sjældent af det offentlige rum, og de føler sig ofte uvelkomne på de gængse mødesteder for unge. Stedsidentiteten har i denne forbindelse stor betydning for, om de unge ser positivt eller negativt på Aabenraa, fordi denne proces påvirker byens miljøensemble og atmosfære.

“IF YOU LOVE SOMEONE, LET THEM GO”

De unge vil gerne have ømme dansefødder, og de vil forsvinde i mængden. De vil være trygge, og de vil være sammen med deres venner. Og de *vil* gerne det lokale, men hvis det lokale ikke vil dem, så tager de til en anden by. De unge har allerede dannet deres billeder af byen, og det starter i en tidlig alder. Deres holdning flyder og dannes i narrativer blandt dem selv og jævnaldrende. Det som *kan* ændres, bør derfor komme i fokus; at sørge for at de unge får én på opleveren, mens de er her.

Vores informanter har vist os steder i Aabenraa, som kobler sig til forskellige aspekter og grader af stedsprocesserne, som både har en negativ eroderende effekt samt en positiv og opbyggende effekt for vores informanternes forhold til steder i Aabenraa. Uanset hvor høj eller lav grad af stedstilknytning de lokale unge har, er det generelt for alle unge, at der på et tidspunkt opbygges en social mobilitetskaptal (Mærsk 2022: 127). Som mange andre byer, har Aabenraa begrænsede uddannelses- og jobmuligheder, hvilket betyder at de unges drømme og forestillinger om fremtiden indbefatter andre byer end hjembyen. Vi ser tydeligt de arketyper som Eva Mærsk beskriver i sin Ph.d., som omhandler dét at være en stayer eller en leaver: “*Dem som er kommet ud på et sidespor, bliver nok.*” (Bilag 1). Dog er det interessant, set i lyset af specialets fokus, hvordan vores informanternes stedslige forhold kan benyttes til at vende Aabenraa til en by, som er attraktiv at leve og vokse op i, og som en by man er stolt af at komme fra. Vores informanter har to forskellige synspunkter på dét at flytte tilbage:

“Jeg vil gerne væk fra Aabenraa. Der sker ikke så meget. [...] Hvis jeg flyttede i morgen ville jeg huske den som en junkieby, det er altid det man ser om aftenen. Min søster er flyttet til Aalborg og kommer aldrig tilbage.” (Bilag 1).

“Det er mere pga. mulighederne, at jeg ved, at jeg vil flytte væk - det er en god familieby. Der er mange ting at lave og gode skoler. [...] Mange unge overvejer at flytte herfra. [...] Jeg kunne godt tænke mig at blive, og det havde jeg måske gjort, hvis man kunne læse til indretningsarkitekt i byen. Men der er mange, som flytter på grund af mulighederne. Dog kommer mange tilbage og mødes i byen senere i deres liv. Det har min mor f.eks. gjort.” (Bilag 1).

Med de positive og negative stedsprocesser fra de to foregående afsnit in mente, kan vi konkludere at vores informanternes stedstilknytning knytter sig til normalitetsforventninger og common-sense forståelser. Dog illustrerer de to ovenstående citater, at vores informanternes elastiske stedstilknytning på nuværende tidspunkt differentierer alt efter deres syn på byen og familiære relationer. I det første citat, oplever vores ene informant et forholdsvist negativt billede af Aabenraa. De underminerende stedsfrigivende processer, der udspiller sig på steder i byen, har en stor indvirkning på hendes oplevelse af Aabenraa som helhed. Ligeledes modarbejder stedserkendelsen, stedsinteraktionen og stedsidentiteten, hvilket relaterer sig til hendes oplevelse af Aabenraa som en ‘junkieby’ og hun kan ikke identificere sig med dette narrativ. Vores anden informant oplever i højere grad, at det er

ønsket om at uddanne sig, der trækker hende væk fra byen. Der udspringer en højere positivitet omkring Aabenraa, og hendes familiære relationer har gjort det samme, men er vendt tilbage til Aabenraa.

Begge vores informanter har planer om at flytte fra byen, og det er derfor essentielt at trække deres forhold til sted ind i et planlægningsperspektiv, for at der kan arbejdes mod en højere stedstilknytning - med formålet om at de fraflyttede opretholder en elastisk stedstilknytning. Både individer og grupper, der er migreret fra samme sted, praktiserer en fælles form for erindring, der bidrager til at reproducere og udvide stedstilknytningen. Her kan der arbejdes med en stedstilknytning, der skabes gennem selektive fortællinger og mentale skabelser af sted i individers eller grupperes billede af byen (Mærsk 2022: 36). For at påvirke deres billede af byen positivt, skal der aktivt arbejdes med at skabe fortøjninger. Da vi adspurgte vores informanter om, hvad der skulle til, for at de ville huske Aabenraa som noget godt, svarede de: "*Vi vil helt sikkert huske det som noget godt, hvis der kommer mere festival! Så vil vi mærke, at det er hyggeligt.*" (Bilag 1). Her nævnes Aabenraa Musikfestival som en fortøjning, der kan bidrage til at skabe et øget positivt syn på byen. Derudover fortæller de:

“ Når Gasværket åbner holder de julefest - og så kommer alle fraflyttere hjem, hvor der er en kæmpe stor fest. Vi glæder os helt vildt til, at vi fylder 18 og kan tage på Gasværket.” (Bilag 1).

Det er derfor relevant at påpege, at det ikke er på alle områder, at kommunens tilbud og aktiviteter ikke formår at ramme de unge. Aabenraa Kommune tilbyder nemlig en række arrangementer, som faktisk er af ret stor betydning for de unge. Det er noget de kan forholde sig til, fordi det har et kort tidsperspektiv. Især den endags-festival som CampusRådet har planlagt i samarbejde med uddannelserne og kommunen, glæder de sig til:

“ Open by night er der mange der taget til. Og den kommende Musikfestival er virkelig fedt!! Det er så nice at Lamin og Artigeardit kommer. Det glæder jeg mig så meget til.” (Bilag 1).

Arrangementet var oprindeligt tiltænkt de studerende på Campusområdet i Aabenraa, men er efterfølgende blevet åbnet op for alle. Dog føres der stadig en særlig rabat til lokale studerende. Generelt synes arrangementer i byen at betyde meget for deres positive tilknytning, og det er ofte begivenheder 'uden for det sædvanlige', som de nævner som værende af betydning. Dette understreger derfor de stedsfrigivende processer, der byder på en naturlig opståelse af uventede møder og begivenheder i hverdagen, som påvirker de lokale unges stedstilknytning. Det er ikke kun den kommende festival, som nævnes, men ligeså vel mere traditionsbundne arrangementer som ringridning, der bliver afholdt en gang om året:

“ Der er også ringridning, hvor der kommer kunstnere. Og så er der karruseller. Men det koster penge. Det er meget populært. Og det er så fedt! Der er både noget for unge og noget for forældre. Det er noget, som folk glæder sig til. [...] Vi ser faktisk frem til ringridning! Det er noget alle ser frem til, det er noget Aabenraa er kendt for. Der kommer også mange tyskere.” (Bilag 1).

Det betyder meget for dem at have noget at se frem til, hvor de kan samles med andre unge. Da vi snakkede med en repræsentant fra CampusRådet, fortalte hun at hun synes, at det var godt, at der dette forår er så mange arrangementer, som er relevante for unge. Eksempelvis den streetfood festival, som hun var på vej til, da vi snakkede med hende, var noget hun glædede sig meget til:

“ Jeg synes, at det er rigtig fedt, og jeg ved også, at der er rigtig mange unge, som gerne vil deltage. Nu har vi faktisk snakket om det i dag i min klasse. Der er rigtig mange som skal med, og de tager endda deres venner med. “ (Bilag 4).

Det tyder på, at det er relativt få greb, der skal til for at vende deres opfattelse af byen. Det betyder dels, at det er en overset målgruppe i forhold til at forstå de unges livsverden og normalitetsforventninger, og dels at Aabenraa er på rette vej i forhold til at skabe flere positive stedsprocesser, der bidrager til sociale møder og oplevelser som de unge vil huske. Dette rejser derfor spørgsmål til hvordan Aabenraa Kommune forstår de unge, og hvordan unge kan inddrages i byudviklingsprocessen, hvilket den næste analysedel vil gå i dybden med.

2

Planlægning og snitflader med unge

I de følgende afsnit ønsker vi at gå i dybden med, hvilke snitflader og møder der er mellem Aabenraa Kommunes strategiske planlægning og de lokale unge.

Dette analyseafsnit vil især søge at besvare arbejdsspørgsmål 2:

Hvordan akkomoderer og forstår Aabenraa Kommune unge i deres planlægning og inddragelse? Hvordan kommer det til udtryk i udviklingsplanen Fremtidens Aabenraa?

MØDET MELLEM PLANLÆGNING OG DE UNGE

I nærværende afsnit bliver der præsenteret en række af udfordringer, som vi har observeret i spændingsfeltet mellem Aabenraa Kommune og de lokale unge i Aabenraa. Dette drejer sig blandt andet om inddragelsesprocesser og om de unges opfattelse og respons på forskellige fysiske projekter i byen. Dette afsnit bidrager til at identificere udfordringer og forandringspotentiale i forbindelse med at planlægge mere for unges stedstilknytning.

Som nævnt i teori afsnittet, kan der opereres med to overordnede distinktioner af strategisk planlægning, herunder den analytiske strategiske planlægning, og den lærende strategiske planlægning (Sehested et al. 2009: 9). Inden for den lærende strategiske planlægningstilgang, ses inddragelse som ressourcefyldt for kommunen, og ressourcegivende for borgerne, hvilket også understøttes af teorien om stedstilknytning. Dette sker blandt andet ved, at det øger deres viden, tilknytning og handlekraft i lokalsamfundet (Healey et al. 1997: 5 Albrechts & Balducci 2013: 18; Seamon 2014: 19). Der er derfor potentiale i at inddrage unge i planlægningsprocesser, hvis man ønsker at påvirke deres tilknytning positivt, og ifølge Seamon (2014) giver inddragelse i planlægning især mulighed for at arbejde med processerne stedsskabelse og stedsintensivering (Seamon 2014: 19). Dog gør dette sig kun gældende, hvis der er tale om en intensiv inddragelsesproces (Healey et al. 1997: 5). I det eksempel vi nu tager fat i, har Aabenraa Kommune forsøgt at inddrage byens CampusRåd i forbindelse med en byrumsfornyelse:

“

Da vi skrev programmet for områdefornyelsen, var det gamle Campusråd med i udviklingen. Der var de ude i, at de gerne ville lave en ministrand med lounge og fest hen over sommeren og noget kunst og nogle vandskulpturer. Men det er også lidt sådan; vi har en blå strand lige ved byen, vi skal ikke også lave en i bymidten. Det har de jo gjort i Vejle, der havde lavet en midlertidig strand, som var en skøjtebane om vinteren og om sommeren er det en park. Og det er mega fedt, men de har bare ikke en strand 500 meter væk. Og så var der også noget økonomi, som gjorde, at det ikke lige var en optimal løsning. Det er også ud til en trafikeret vej, og det ligger ved en bygning, hvor man ville ende med at lave det på nordsiden af den bygning. Men de synes, at det kunne have været dejligt og fedt.” (Bilag 3).

Trods et forsøg på at inddrage de unge, var dét forslag som de endte op med, ikke noget som var realiserbart i den lokale kontekst. En strand var for omkostningstung, og heller ikke den løsning, som der var det største behov for i den givne situation. Dette kan forstås på flere måder – men måske mest af alt som et mismatch mellem viden og ønsker, samt kommunikationsbarrierer i mødet mellem kommunen og unge. Kommunen mener ikke, at de unges ønsker til byrummet er realistiske og en inddragelse af de unge sker derfor ikke alligevel. I den pågældende planlægningssituation forfalder kommunen på at arbejde ud fra et forholdsvis rationalistisk synspunkt, da deres planlægning bliver determineret af forudgående idéer om, hvad der er valide og realistiske holdninger, som har været retningsgivende i situationen. Stranden har været oppe at vende tidligere i vores analyse, hvor det har vist sig, at den eksisterende strand er en betydningsfuld del af de unges livsverden, fordi det fungerer som et

samlingspunkt, som de selv er medskabere af. Måske handler ønsket fra de unge, om at få en strand i midtbyen ikke så meget om at få *endnu* en strand i Aabenraa. Det afspejler måske i højere grad et ønske om at få et sted, som de kan forme, ligesom de gør med den eksisterende strand, men uden at blive mødt af den modstand, som de hidtil har oplevet. Et ønske om at have (endnu) et sted, hvor de kan mødes og være unge, holde fester, og gøre de ting som de allerede gør og holder af.

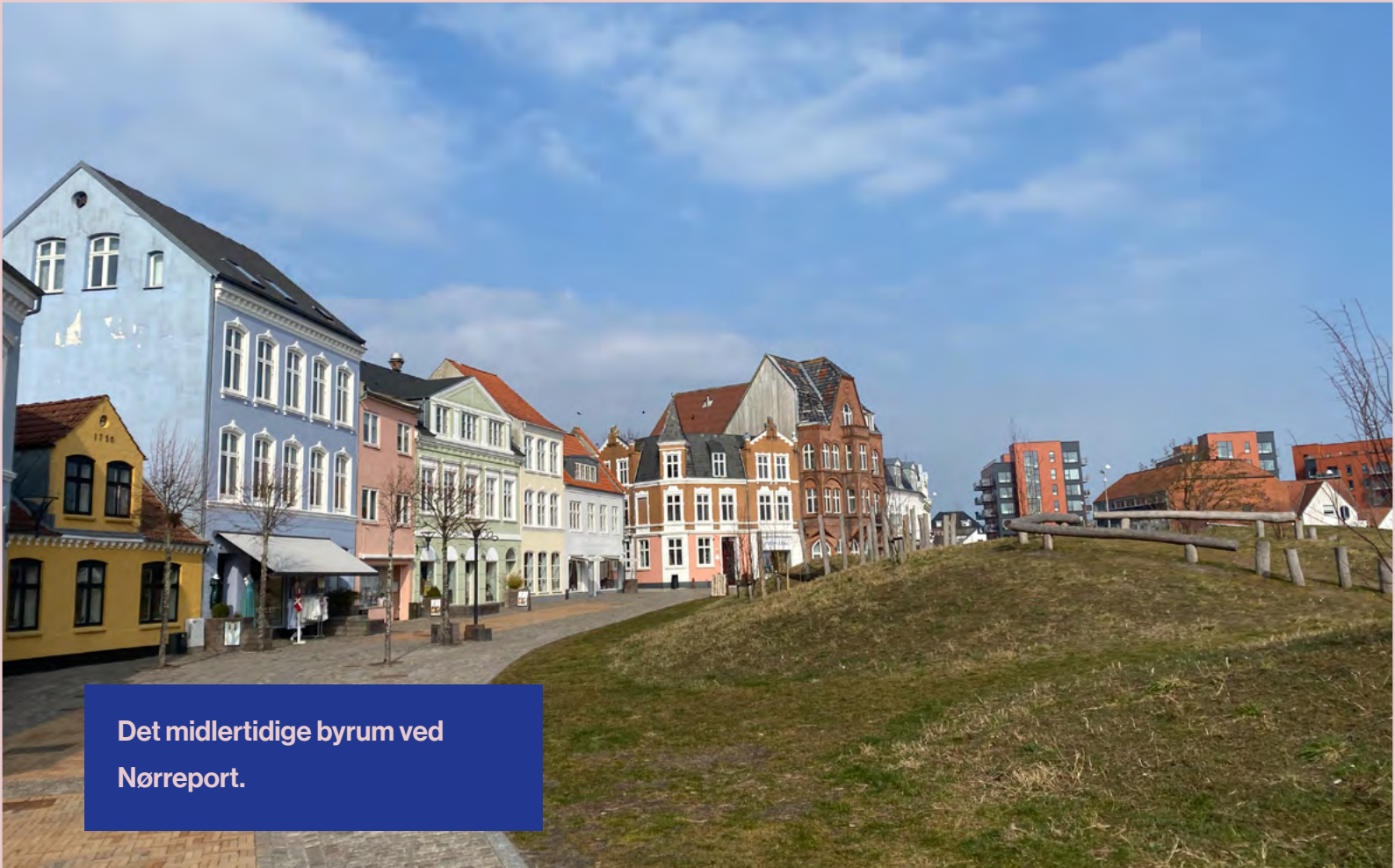
Endnu en erfaring, som Janni Kollerup refererer til, underbygger denne kommunikationsbarriere og mismatch mellem forståelser hos de unge og kommunen:

“ Dengang vi havde borgermøde om områdefornyelse nede i den nordlige del, havde vi inviteret Campusrådet med, og campuskoordinatoren var der også. Og der gik vi ind sammen og de kom med nogle rigtig gode inputs, men de mødte ikke op til de andre ting. Så er der måske en enkelt eller to der kommer, fordi de har en anden interesse, eller i forvejen er engageret i et lokalsamfund, men vi kan ikke få dem til at komme til de her ting, nærmest lige meget hvordan vi indretter det.” (Bilag 3)

En konstruktiv inddragelse er, ifølge den lærende strategiske planlægning, en iterativ, skabende proces, hvor der tages højde for forskellige opfattelser, variationer og interesser. Dette er således en forudsætning for overhovedet at muliggøre en succesfuld strategisk planlægning (Sehested et al. 2009: 17). Dette forudsætter altså en følsomhed over for den relationelle steds- og rumudvikling, hvor planlægning har en åbenhed over for forskellige perspektiver og livsverdener. Dette mener vi, er et godt perspektiv på, hvad der er på spil i planlægningssituationen i det midlertidige byrum, hvor de unge ønskede en strand. Det virker til, at Aabenraa Kommune på trods af gode intentioner, har forladt sig på at stille konkrete spørgsmål til det midlertidige byrum, og mangler derfor at skabe en fælles forståelse om den overordnede situation. Der mangler generelt et blik for de unges livsverden og forståelser; en bevidsthed om de forskellige variationer som kan foreligge mennesker imellem

Trods en tydelig interesse fra kommunen i at inddrage unge i deres byudvikling, er det ikke Janni Kollerups oplevelse, at det er lykkedes fuldstændigt. De har fået inputs fra de unge, men en længerevarende inddragelse eller et mere dybdegående engagement har ikke vist sig muligt.

Dette underbygges af de to unge, som fortæller følgende om deres opfattelse af områdefornyelsens nye fysiske tiltag: “*Jeg lægger ikke rigtig mærke til fornyelsen i bymidten. Altså det er meget pænt, det ser ikke så gammelt ud*” (Bilag 1). Det nye byrum er altså ikke noget som optager særlig meget plads i de unges livsverden, og de har stort set ikke noget forhold til det. De opfatter det ikke som værende et ‘sted for dem’. De kommenterer på, at det ser meget pænt ud, men der er ikke nok liv mellem bygningerne, til at de har lyst til at opholde sig der.

I interviewet med Janni nævner hun ligeledes, at Aabenraa Kommune ikke har fået nogen særlig feedback fra de unge omkring byrummet:

“ Vi har ikke fået så meget feedback på områdefornyelsen fra de unge. Vi har områdefornyelse på, hvad der skal ske dernede permanent [ved det midlertidige byrum], og der er deadline i dag, hvor den lukker ved midnat. Her har folk har kunne kommentere på det her byrum. Det er jo indrettet meget til, at det skulle være fedt at hænge ud der. Både for børnefamilier og egentlig også for de unge. Det var også derfor de unge var med i arbejdsgruppen. Men vi har ikke fået noget decideret fra de unge på byudviklingen.” (Bilag 3).

Aabenraa Kommune har, som Janni nævner, ønsket at inddrage unge i områdefornyelsen, men det synes ikke at være dem, som har været 'hovedmålgruppen'. De bliver nævnt som en bisætning til et ønske om at skabe et byrum til børnefamilier, ved at Janni siger: 'og egentlig også for de unge'. Dét, at de bliver forstået som en form for sekundær målgruppe for fornyelsen, kan være en af grundene til, at de ikke har haft succes med at gøre byrummet attraktivt for de unge.

Midten af gågaden er det næste skridt i områdefornyelsen, fordi det er det eneste område, som endnu ikke er blevet udviklet i forbindelse med områdefornyelsen af gågaden, og der hos planlæggere og andre aktører bliver udtrykt en frygt for, at gågaden 'knækker over'. Det er dog interessant, når vi bringer de unges holdning til midten af gågaden ind:

Billede af midten af gågaden.

“ Der er helt sikkert noget for os i butikkerne! Der er lidt af det hele. Der er gode tøjbutikker, Normal osv. Den døde ende er der ved toilettet og genbrug [ved det midlertidige byrum]. Midten af gågaden er den fede!” (Bilag 1).

Lige netop midten af gågaden, som blandt andet Janni og flere medlemmer af Business Aabenraa ønsker at 'optimere', byder for de unge på alt det, som de synes, at de fornyede dele af gågaden ikke har. Det tilbyder butikker, caféer - og muligheder for at få noget forholdsvis billigt at drikke, som er noget, der er en vigtig del af de unges hverdagsliv. Og det er faktisk også den del af gågaden, hvor vi har observeret, at langt flest unge opholder sig. Det er altså et sted, hvor de unge synes at koble en særlig positiv stedsidentitet til. Om ikke andet, er det et sted, hvor de unge beskriver en stedsinteraktion, fordi de hyppigt frekventerer denne del af gågaden. Derfor er det også kritisabelt, at Aabenraa Kommune har et så negativt blik på midten af gågaden, og at de ikke er bekendt med vigtigheden af byrummet for de unge.

De konkrete planlægningsdilemmaer, som vi har peget på indtil videre i denne analysedel viser, at der opstår misforståelser blandt planlægningen og unge, som er nødvendige at løse, før der overhovedet kan være snak om at yde en planlægning, som kommer de unge mere til gode. Kommunen oplever, at de unge kan være svære at engagere, og ikke er interesserede i at engagere sig i udviklingen af deres by. På samme måde opfatter Aabenraa Kommune også forslag fra de unge, som 'ikke-passende' til den konkrete kontekst, hvilket ultimativt kan betyde, at de unge ikke bliver hørt. Her er det oplagt at bringe metodiske overvejelser ind i relation til udfordringerne med at inddrage unge. Som et citat af Janni, som tidligere er benyttet i dette afsnit, har kommunen

haft udfordringer med at engagere de unge og få input fra dem, som faktisk var realiserbare. Denne udfordring oplevede vi, blev tilskrevet unge som målgruppe, og sjældent til de metoder som blev benyttet. Unge bliver gentagende gange stemplet som en svær målgruppe, som ikke rigtig dukker op til inddragelsesprocesser:

“ Dem vi har problemer med at få fat i, det er de unge og børnefamilierne - og hvordan når man så ud til dem? Og det har vi gjort med de her online spørgeskema - men det er stadig svært at få folk til at bruge tiden til at svare på dem. Men det er jo også svært at lave byer til de unge, hvis de ikke svarer, hvad de gerne vil have.” (Bilag 3).

Baseret på egne erfaringer med at inddrage unge i vores speciale, ønsker vi at argumentere for, at der ligger gode potentialer i at inddrage unge gennem walk-along eller andre dybdegående metoder, som går ud over sædvanlige måder at inddrage på. I vores walk-along var der netop ikke fokus på at spørge de unge om konkrete planlægningssspørgsmål, men det bundede snarere i et ønske om at opnå en forståelse af deres livsverden samt de ting, som var betydningsfulde og konfliktfyldte for dem i byen. Metoden gav hertil netop også mulighed for at dykke ned i udfordringer og potentialer omkring specifikke planlægningsudfordringer, eksempelvis det midlertidige byrum. Dog blev det gjort på en måde hvorpå de unges livsverden, hverdagsliv og forståelser var i fokus.

PERSPEKTIVER OG FORSTÅELSER I AABENRAAS STRATEGISKE PLANLÆGNING

I følgende afsnit vil vi undersøge kommunens strategiske planlægning og hvordan de unge bliver medtænkt i denne udvikling.

For omkring 10 år siden i 2012 startede Aabenraa med støtte fra Realdania en omfattende proces med det formål at lave én samlet udviklingsstrategi for Aabenraa. Kommunen noterer selv, at der tidligere har været en stærk planlægningstradition i kommunen, men at udviklingen siden kommunalreformen i 2007, har været præget af enkeltprojekter (Aabenraa Kommune 2014). Resultatet blev en ambitiøs udviklingsplan som dækker over både en områdefornyelse af byens lange gågade, klimasikring, det nye supersygehus, det nye campus og sammenhængen mellem alle de nævnte elementer.

De unge blev også tilgodeset i kommunens udviklingsplanen. Her er ét ud af tre såkaldte 'drivkræfter' Campus-Ramblaen, som er det område, som huser byens gymnasier og videregående uddannelser. Ved Campus Ramblaen er der især fokus på at skabe forbindelser mellem campusområdet og Multiarena Aabenraa, som er et nyt svømme- og idrætscenter (Aabenraa Kommune 2014: 30). I 2014 hvor udviklingsplanen blev lavet, var campus præget af spredte uddannelser og faciliteter, som man har forsøgt at rette op på med den nye plan. Det er også noget, som de unge lægger mærke til og de oplever fordele ved at uddannelserne er samlet, og at de kan møde deres venner på tværs af uddannelserne:

“ Alle studerende bliver samlet i første uge, hvor folk skal ud i byen og lave aktiviteter. Det er fedt at få muligheden for at møde alle [...] Det er egentlig ret fint Campusområdet, og det er fedt at alle uddannelser er lidt samlet, så man kan mødes med sine venner fra andre uddannelser. Der er hængekøjer på skoleområdet og gynger - men gynger er blevet fjernet. Der kunne godt være lidt flere siddesteder og mere grønt ved 10. klassen.” (Bilag 1).

De unge oplever både, at det er fedt, at der er en samling for alle de studerende, men de nævner samtidig også, at der mangler liv mellem bygningerne på uddannelsesområdet.

Selvom det er positivt, at de i udviklingsplanen har forsøgt at samle uddannelser, er der i planen meget fokus på de fysiske elementer og på større forbindelser. Der bliver blandt andet sat fokus på, at man ønsker at 'sætte sundhed og læring i fokus', på en aktivitetssti, som skal være 'en naturlig del af blandt andet idrætsundervisning, bevægelse til og fra skole osv.', samt hvordan multiarenaen 'er vigtig i en fornyet, aktiv og sund campus' (Aabenraa Kommune 2014: 41). Der bliver ikke nævnt meget om, hvordan området skal akkommodere sociale møder og aktiviteter mellem uddannelser, altså de hverdagslige oplevelser, som ofte er en særlig central del af unge

menneskers livsverden. Den primære opmærksomhed på hvordan området skal åbne sig for et socialt liv, handler om en 'campus-park', som:

“ [...] med en relativt kompakt skala vil sikre et livligt miljø for de mange studerende. Området skal være offentligt, så besøgende også kan få glæde af parkens faciliteter. Parken kan disponeres som en "barcode", altså inspireret af et strekkodemønster. Det vil sige en serie af bånd med forskelligt indhold og udført i forskellige materialer. Et eksempel kan være et bånd defineret som et udendørs frokoststed, hvor børn og unge fra alle institutionerne kan mødes og spise deres frokost. På samme måde kan der være et bånd med legepladser, et bånd med sportsbaner, et bånd med asfaltbelægning og skateboard-ramper osv. Det vil sikre en god fordeling af funktioner, som vil få et højere intensitetsniveau, end hvis funktionerne var spredt over et større areal.” (Aabenraa Kommune 2014: 41).

Generelt fremstår planen med mange fysiske greb, men relativt få visioner for, hvordan det sociale liv blandt de unge skal udspille sig i området. Til trods for, at det bliver nævnt, at der er mulighed for at nyde sin frokost udenfor, at der er en legeplads og en skateboard-rampe, vurderer vi ikke, at dette er tilstrækkeligt fyldestgørende, til at facilitere sociale møder og interaktioner. På samme måde er der meget fokus på, hvor man strategisk kan lede de unge hen; eksempelvis mod Multiarenaen, mod bymidten, og på at man med området i fremtiden får mulighed for at udvide campus (Aabenraa Kommune 2014). Hvis dette sættes ind i en ramme af vores livsverdensforståelse, kan man groft sagt udlede, at kommunen fokuserer meget på hvordan de unges hverdagsmønstre kan gavne byen, og ikke så meget omvendt: hvordan byen kan tilføre noget positivt til de unges livsverden og hverdagsmønstre.

Janni fortæller også om et andet tiltag, hvor de har tænkt meget over, hvordan de kan få de unge til at bevæge sig gennem bymidten:

“ Flere af de unge bor på landet hos deres forældre, så de får en bil, og så kører man ind og tager i skole, og så kører man hjem igen. Og så er der dem, som tager bussen. Dem vil vi gerne have til at blive lidt længere og bruge en krone eller to. Og give liv i byen og handel. Og det er det som tendenserne viser, at man ikke gør. De unge handler på nettet og hvor de ellers tager hen, når de har fri. [...] Ude fra campus har vi det grønne, og så har vi prøvet at binde det sammen med bymidten gennem Vestergade på den måde, at den har lidt et andet udtryk. Ellers har vi arbejdet med at have pæne, oplyste passager.” (Bilag 3).

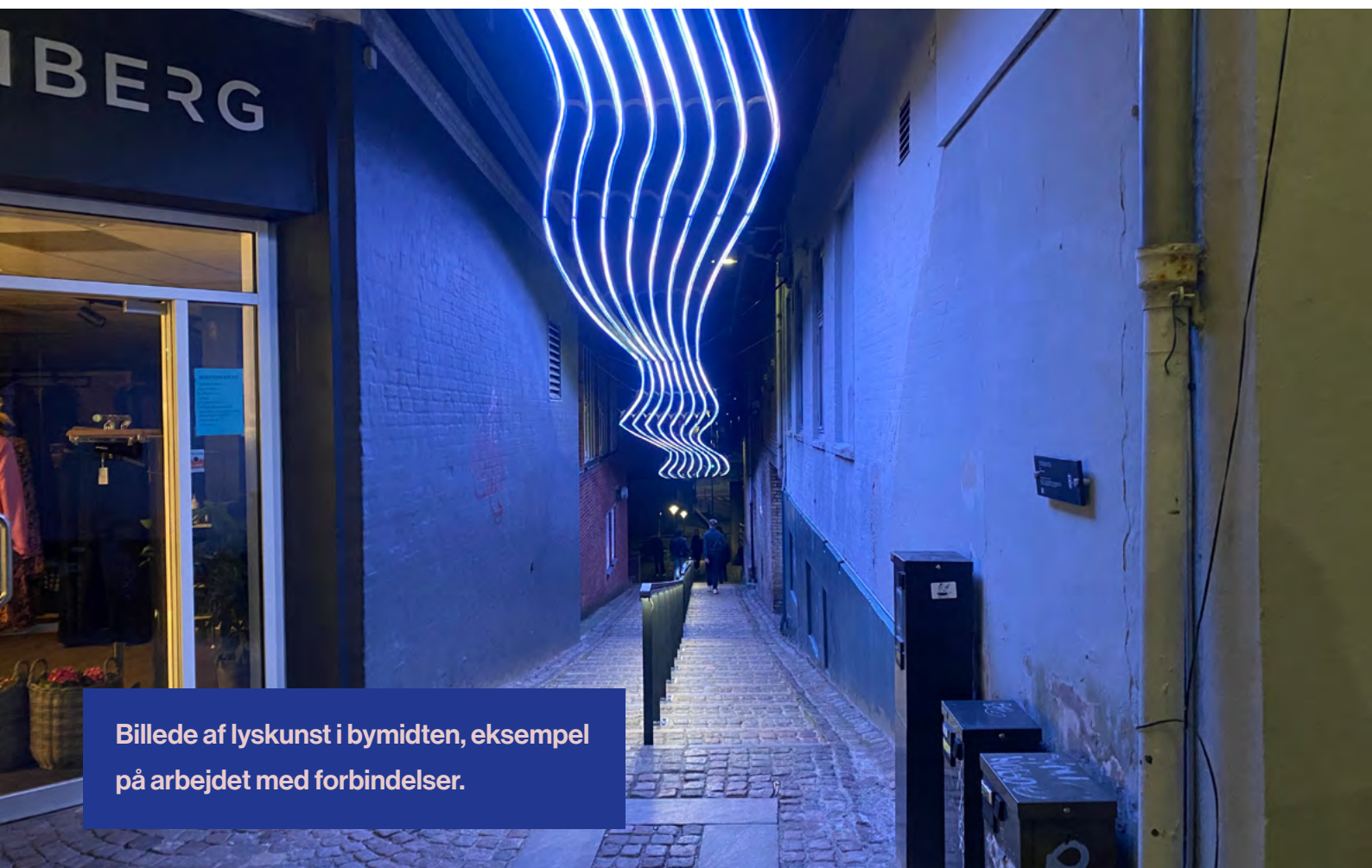
Selvom det er positivt at tænke i denne multifunktionalitet, resulterer det igen i et fokus på overordnede træk og forbindelser, og måske knap så meget, hvad disse forbindelser gør for de unge. Det er her vigtigt at være opmærksom på, hvordan steder er aktive i forhold til mennesker, da fysiske og rumlige ændringer, rekonstruerer menneskelige handlinger og oplevelser (Seamon 2014: 19). Stedet kan således blive svækket, hvis dets kerne-træk og funktioner ikke medtænker de unges behov.

Ifølge Abrechts & Balducci (2013) skal strategisk planlægning fokusere både på kort- og langsigtede resultater og implementeringer i dens handlinger, beslutninger og projekter (Albrechts & Balducci 2013: 19). Til trods for at Aabenraa Kommune både har langsigtede og kortsigtede perspektiver med i deres strategiske udvikling, er der en overvægt af langsigtede perspektiver. Dette stemmer dårligt overens med det, som ofte tiltaler de unge, hvilket underbygges af Maja, ungekoordinator i Aabenraa Kommune. Hun fortæller om nogle af de udfordringer, som hun har oplevet og observeret i forbindelse kommunens arbejde med de unge:

“ Men alligevel, tænker jeg, at det er noget med at så nogle frø og så vande dem, og på sigt spirer de. Og så er der noget med processerne, som er helt vildt lange. Vi havde en proces omkring kunst, hvor det tog 4 år. Hvis processerne er 10-15 år undervejs, skal man være virkelig forudseende. Ellers skal man være med på, at der hele tiden er en udvikling. Og så i stedet for at fokusere på slutmålet, kan man fokusere på delmål.” (Bilag 5).

Her henviser Maja til, at hun oplever, at mange af de processer, som tidligere har været gennemført i kommunen, med fordel kunne have fokuseret mere på delmål end på slutmål. I langsigtede processer, hvor man ønsker at inddrage unge, kan det være svært at lykkes, fordi det bliver abstrakt for de unge at forholde sig til.

Bag strategisk planlægning er der en myriade af forståelser og fortolkninger, og det er generelt et værktøj, som tolkes og tilpasses alt efter hvilken situation, det indgår i (Sehested et al. 2009: 4). Til trods for at en opdeling af tilgangen dermed kan forekomme lidt kunstig, er det i dette tilfælde alligevel relevant at bringe ind. Som nævnt tidligere i dette analyseafsnit, er der to poler af strategisk planlægning: den analytiske strategiske planlægning

Billede af lyskunst i bymidten, eksempel på arbejdet med forbindelser.

og den lærende strategiske planlægning. Den førstnævnte er mere rationelt og funktionelt styret, mens det sidstnævnte baserer sig mere på et relationelt perspektiv (Sehested et al. 2009: 9). Selvom en reel planlægningssituation altid vil være en kombination af forskellige rationaler, ønsker vi alligevel at argumentere for, at Aabenraa Kommunes planlægning i højere grad retter sig mod det rationelle perspektiv, end det retter sig mod det relationelle perspektiv. I den rationelle tilgang træffes der bevidste og intentionelle valg på baggrund af viden og analyser, og strategier findes ofte som formaliserede planer med klare trin for trin handlinger. Planlægningen arbejder her ud fra afgrænsede rumlige mønstre og generelle principper. For at denne strategi skal lykkes, er det nødvendigt med koordinering af andre sektorer, forvaltninger og enheder (Sehested et al. 2009: 10). Dette fokus på rumlige mønstre ses, som tidligere nævnt i analyseafsnittet, tydeligt i Aabenraas tilgang til udviklingen af både Campusområdet og i forbindelsen med områdefornyelsen, hvor de fysiske mønstre og forbindelser var styrende elementer for udviklingen.

Her ønsker vi at argumentere for, at den relationelle tilgang til strategisk planlægning er mere oplagt til inddragelse af unge. Dette skyldes, at tilgangen giver mulighed for mere fleksibilitet, dynamik og en større læring for begge parter. Denne tilgang giver nemlig mulighed for at arbejde sig væk fra en såkaldt 'passendehedslogik', for i stedet at arbejde med fælles meningsdannelse frem for at arbejde ud fra forudindtagede legitime forståelser (Sehested et al. 2009: 16). Der er derfor mere rum til at medtænke unges livsverden, oplevelser og fortællinger, da den lader en åbenhed overfor forskelligheder være tilstedeværende i planlægningsprocessen. Med denne tilgang er planlæggere i stedet en facilitator af kreative processer og kan også fungere som en oversætter af forskellige synspunkter og livsverdener i forbindelse med planlægningsprocesser (Ibid.).

Det vi helt overordnet har belyst gennem dette analyseafsnit, er at der på den ene side er et ønske om at tiltrække flere unge borgere og være en attraktiv by for unge, men samtidig større udfordringer med at forstå, inddrage og medtænke unges livsverden. Med et stort fokus på langsigtede resultater og fysiske forandringer, mangler der et mere relationelt og socialt fokus i kommunens strategiske udvikling.

3

Muligheder og potentialer for at arbejde med en øget elastisk stedstilknytning

I nærværende afsnit vil vi opsummere en række af de pointer, som er blevet analyseret frem i de forhenværende analyseafsnit, og videreføre pointerne således at de bliver koblet til et mere forandringsorienteret perspektiv. Afsnittet vil primært svare på arbejdsspørgsmål 3:

Hvilke overordnede udfordringer er der i Aabenraa for at skabe en øget, elastisk stedstilknytning hos byens unge? Hvilke løsningsmuligheder og potentialer kan der identificeres?

Vi ønsker at komme med bud på, hvad der kan tilføjes til Aabenraa Kommunes strategiske planlægning for at udføre en planlægning, som i højere grad styrker de lokale unge i Aabenraas stedstilknytning. I afsnittet ønsker vi at inddrage placemaking, mens der også bliver refereret til teorier, som tidligere er anvendt i projektet.

I forhold til konkrete udfordringer, som er blevet analyseret frem i de tidligere afsnit kan følgende oplyses:

- At der er for få steder at udøve en ungdomskultur, og mange steder er udfordrede af negative stedsprocesser, som gør de unge utrygge eller generelt er modstridende med deres behov
- Misforståelser mellem kommunen og de unge, som leder til manglende inddragelse og at byrum ikke fremstår interessante for de unge
- At den strategiske planlægning i Aabenraa fokuserer meget på fysiske træk, og ikke tilgodeser unges behov for liv mellem bygninger tilstrækkeligt

Dog har vi også observeret en række styrker i Aabenraa i henhold til unges stedstilknytning. Herunder kan nævnes:

- At de unge sætter stor pris på de arrangementer og events, som bliver afholdt i byen
- At der er et ønske fra kommunen om at skabe en attraktiv by, også for unge
- At Aabenraa Kommune allokerer ressourcer til en CampusKoordinator (Maja Sommerlund) og at der ligger gode muligheder i BusinessAabenraa, som også har snitflader med de unge (eksempelvis Janni Rahbæk og Martin Olsen)

Som en mulig løsning på nogle af de udfordringer for dannelsen af en stedstilknytning, som vi har påpeget gennem analysen, er det først og fremmest nødvendigt at inkorporere en anden tankegang til den strategiske planlægning i Aabenraa, som i højere grad retter sig mod at skabe liv mellem bygninger. For at teoretisere denne udfordring, ønsker vi at introducere placemaking. Vi ser placemaking som en mulig overliggende til kommunens strategiske planlægning, fordi det netop kan tilføje nogle af de mangler, som vores undersøgelse har påpeget. Når vi introducerer placemaking, skal det ikke forstås som et hurtigt fix til at skabe øget stedstilknytning, ligesom vi heller ønsker at argumentere for, at det skal overtage den strategiske planlægning. Vi ønsker at understrege, at placemaking fungerer som en forståelsesramme og som et værktøj, der kan hjælpe med at udøve strategisk planlægning, som *også* kan bidrage til en øget stedstilknytning hos unge. Placemaking byder på værktøjer til at skabe en stedsidentitet på steder, som har brug for en revitalisering eller en styrkelse af stedsidentiteten (Loh et al., 2022: 3).

Placemaking sætter planlægningens niveau i relief, ved at centrere de lokale borgeres levede liv og erfaringer i planlægningsprocessen. På den måde tilbyder placemaking vigtige indsigter i arbejdet med at inddrage unges perspektiver i byudviklingen, og herved gør planlægningen mere fleksibel overfor samfundstendenser og forskellige livsverdener. Placemaking er i sig selv en ret bred teori, som har til formål at arbejde med skabelsen

af attraktive steder, og den forudsætter en udvikling baseret på stedbundne potentialer, hvor de sociale rammer vægter lige så højt som de fysiske (Wyckoff 2014: 2, Loh et al. 2022: 2). Placemaking kan ses som et direkte bidrag til stedsskabelsesprocessen, og åbner op for et potentiale, som vores analyse påpeger som værende vigtig i planlægning: Det sociale aspekt og en planlægning af livet mellem bygningerne.

Hvis man skal finde en løsning på misforståelsen mellem kommunen og de lokale unge, skal udformningen af steder baseres på planlæggerens erfaringer og forståelse af de lokale unges værdier og adfærd, ved at arbejde med en målrettet involvering i stedsskabelsesprocessen. Dog ligger der en udfordring i dét at involvere de lokale unge, selv når der er tale om placemaking. Udfordringen bunder i, at det ofte er folk som har boet i byen i lang tid og forventer at blive boende i byen lang tid, som opsøger inddragelsesprocesser (Akbar & Edelenbos 2021: 11). Dét at borgere har en lang historie og et længerevarende tidsmæssigt perspektiv i byen er netop en motivationsfaktor for at deltage, og denne naturlighed eksisterer ikke altid hos unge, som er mere flygtige og ikke nødvendigvis opererer ud fra samme forventning om at være bosat i byen langt ud i fremtiden. Placemaking peger dog på, at unge har tendens til at engagere sig væsentligt mere i events, aktiviteter og kortsigtede projekter (Akbar & Edelenbos 2021: 11-12.). Martin Olsen deler erfaringer om udfordringerne ved at sikre et vedvarende engagement hos de unge, fordi dét som især er interessant for dem, er idéfasen: "*Som Janni sagde, vil rigtig mange gerne være med til at planlægnings- og idéfasen, men når man når steppet videre, så begynder det måske at hænge lidt.*" (Bilag 2). Idéfasen er ofte en kreativ proces, hvilket muliggør en involvering af unge, fordi de finder det sjovt og interessant, men de falder ofte fra, når det kommer til det praktiske. Det er udfordrende at holde de unge engageret over længere perioder. Dette mener vi netop peger på, at der er behov for at arbejde mere med processer, som ikke kræver et længerevarende engagement, men som også viser resultater på kortere sigt. De unge har, som placemaking teorien nævner, ikke samme binding og naturligt grundlag til at bidrage i processen, fordi det ikke står klart hvad de får ud af deltagelsen - modsat de borgere som regner med at blive boende i byen i et længere tidsperspektiv (Akbar & Edelenbos 2021: 11-12). Derfor giver det god mening, at fokusere på dét, der fremstår attraktivt for de lokale unge, hvortil creative placemaking kan komme i spil. Denne tilgang til placemaking foreslår netop at mere kortsigtede resultater kan komme til udtryk gennem aktiviteter, events og arrangementer. Et forslag til Aabenraa Kommunes planlægning er derfor, at creative placemaking ved hjælp af arrangementer og aktiviteter skal inkorporeres som en del af kommunens strategiske planlægning. Det skal benyttes som noget, der på den ene side er med til skabe stedets identitet, og på den anden side er baseret på allerede stedbundne potentialer (Markusen & Gadwa 2010, Loh et al. 2022: 1-2). Events, arrangementer og aktiviteter kan dermed både udnyttes som inddragelsesmetoder, men også som delmål i den strategiske planlægning. Her er det vigtigt at nævne, at selvom arrangementer og events kan virke mindre permanente og meningsfulde end fysiske fornyelser, er det netop de stedsfrigivende processer, som events og arrangementer tilbyder, der gør hverdagen til noget ud over normalen, og som har betydning for de unges stedstilknytning.

Hvis placemaking introduceres til den strategiske planlægning, lægges der op til at tænke strategisk planlægning på en anden måde, end der før har været gjort i Aabenraa. Det forudsætter en mere adaptiv og iterativ planlægning, som er fokuseret på samskabelse med borgerne, herunder de unge. Det kræver hertil stor opmærksomhed på kommunikationsforskelle og magtpositioner, borger og planlægger imellem (Mohammed & Saad

2022: 8-9). Det kan afhjælpe misforståelserne mellem kommunens planlægning og de unge, og muligvis åbne op for en større forståelse af de unges livsverden. Processen skal være åben, lærende, inddragende og kreativ, gennem en midlertidig balance, modsat de langsigtede rammer for stedet og brugen af stedet (Sehested et al. 2009: 18). Disse processer lægger derfor op til at mobilisere opmærksomheden om stedets kvalitet, og give en stemme til de mange aktører, der har interesse i stedet. Dette forudsætter ikke et længerevarende engagement grundet målsætningen om en midlertidig balance og en skiftende referenceramme i processen (Ibid.).

Janni Rahbæk nævner i nedenstående citat, at der er forskel på byerne i kommunen, herunder også borgernes engagement. Det er derfor vigtigt at have den lokale kontekst in mente, når der planlægges arrangementer og aktiviteter:

“ Der er kæmpe forskel på, hvad der foregår i Aabenraa og i Bylderup-Bov. Aabenraa er faktisk en lille by i forhold til Aalborg, Odense, Kolding og Esbjerg. Men Bylderup-Bov er meget lille i forhold til Aabenraa, men i Bylderup-Bov ved borgerne, at der er mennesker som bakker op hver eneste gang. De er opmærksomme på at der skal være individuel og personlig opbakning til alt hvad der bliver serveret. Derfor træder de ind og har en relation til hinanden, hvor de gør ting sammen. Her er Aabenraa den størrelse, hvor det ikke sker længere. Hvis man kan skabe denne landsby-tankegang og lægge den over i de store byer, måske i små grupperinger. Og især hvis de unge kunne føle sig sådan, kunne det gøre meget.” (Bilag 2).

Den lokale kontekst er vigtig, og det giver derfor god mening at inkorporere arrangementer, events og kortsigtede projekter mere i den strategiske planlægning i Aabenraa Kommune, og derigennem overkomme nogle af de udfordringer, som nævnes i forbindelse med Aabenraas størrelse. Arrangementer er i forvejen noget, som Aabenraa har succes med, men som blot endnu ikke er inkorporeret med et strategisk sigte i planlægningen. Her kan det tilføjes, at på trods af at vi har undersøgt mange af arrangementerne i Aabenraa og talt med nøgleaktører i forbindelse med afholdelsen af dem, er vi ikke stødt på særlige strategier eller overordnede formål, som rækker ud over et ønske om at skabe liv i byen. Men disse aktiviteter kan være med til at skabe et sted af høj kvalitet, hvor der er gode muligheder for at skabe en stedstilknytning (Wyckoff 2014: 3-4), og få 'landsby-tankegangen', ejerskab og engagement forankret hos de lokale unge i Aabenraa. Vi ved, at vores informanter ofte tager til andre byer for at opsøge aktiviteter, selvom de hellere vil støtte noget i Aabenraa. De ønsker at støtte deres egen by, men har bare ikke muligheden for det. Den lokale kontekst skal derfor medtænkes, således at placemaking relateres til stedets specifikke sociale, kulturelle og fysiske komponenter, som derigennem kan bidrage til at styrke stedets og dets borgeres identitet (Akbar & Edelenbos 2021: 17).

Hvis der rettes fokus mod placemaking som et mulighedsrum for at højne lokale unges positive opfattelser af byen, kan udviklingen af specifikke steder styrke forholdet mellem menneske og sted (Akbar & Edelenbos 2021: 18). Her er det vigtigt at trække på de lokale unges engagement og viden om stedet, så stedsinteraktion, stedsidentitet, stedsfrigivelse og stedserkendelse bibeholdes eller forbedres. Hvis de unge ignoreres, kommer steds-skabelsesprocessen til at underminere og ignorere de unges reelle behov på stedet (Seamon 2014: 18).

Hvis det lykkedes at inkludere de unge i planlægningen, eksempelvis gennem placemaking, åbner det op for endnu et potentiale i forhold til at få styrket deres stedstilknytning. Når borgere inddrages i udviklingsprocesser, kan det skabe et øget lokalt kendskab og er et vigtigt element i opbygge en positiv sense of place, fordi denne inddragelse kan være med til at udvikle en stærkere relation mellem sted og menneske (Akbar & Edelenbos 2021: 17-18, Mohammed & Saad 2022: 8-9). Hertil virker dét, at man som borger er med til at forme det sted man bor og har sin hverdag, kapacitetsopbyggende og kan være medskabende til, at man skaber sociale relationer til andre i byen (Akbar & Edelenbos 2021: 17). Inddragelsen i sig selv, er altså et essentielt element, hvis en øget stedstilknytning skal skabes. Denne kapacitetsopbygning forekommer dog kun, hvis der er tale om reel inddragelse, hvor der fokuseres på en fælles meningsdannelse.

Hele vejen rundt

06

DISKUSSION AF MULIGHEDERNE FOR AT UNDERSØGE ELASTISK STEDSTILKNYTNING I RELATION TIL PLANLÆGNING

I nærværende afsnit ønsker vi at diskutere og reflektere over undersøgelsens metodik, teori og resultater, samt hvilke muligheder og begrænsninger, der kan ligge i de valg, vi har foretaget.

I vores undersøgelse har vi helt overordnet være interesseret i, hvordan man kan øge lokale unges elastiske stedstilknytning til Aabenraa, og hvordan det kan inkorporeres i planlægningen. Vi har taget udgangspunkt i nyere forskning, som viser at unges tilknytning til steder er under forandring, og at øget mobilitet hos de unge ikke nødvendigvis er noget, en kommune kan modarbejde. Dog ligger det interessante i mulighedsrummet for at gøre byen attraktiv for unge, mens de bor der, så der skabes en positiv fortælling om, hvad byen har at tilbyde. Vi var hertil interesserede i, hvordan dette kunne blive en del af planlægningen. Vi anser dette for vigtigt, fordi denne ramme kan give overordnede pejlemærker på, hvilke planlægningsindsatser det er gavnligt at føre ud i livet, hvis byen skal være attraktiv for unge.

Ved at undersøge unges livsverden, åbner det op for muligheden for at blive klogere på unges stedstilknytning. Viden om unges stedstilknytning kan fortælle noget om behov, ønsker og brug af byens tilbud. At udvide perspektivet med elastisk stedstilknytning betyder, at vi indtænker en bevidsthed om, at mange unge flytter fra byen, men på samme tid er de relevante og en ressource for byen.

Dog er vi også bevidste om, at der er begrænsninger i at benytte elastisk stedstilknytning som hovedbegrebet i undersøgelsen og generelt med at forsøge at introducere det til planlægning. Når vi søger at undersøge unges livsverden og stedstilknytning til Aabenraa, er det svært at skille ad, hvad der præcis relateres til stedet og deres forhold til det, og hvad der hører til egne individuelle oplevelser uafhængigt af de fysiske og sociale rammer. Hertil kan en del af de unges stedstilknytning og livsverden tilskrives mere generelle tematikker, som hører til det at være ung. Undersøgelsen af livsverden og stedstilknytning kan hertil også blive en meget ukonkret størrelse, og det kræver en del ressourcer og arbejde at oversætte til planlægning. Der vil hermed være et forholdsvis stort rum for fortolkning i planlægningen, hvis livsverden og stedstilknytning skal oversættes til reelle planlægningsinitiativer.

Vi ønsker også at bemærke, at introduktionen af stedstilknytning og livsverden til planlægningen kan indebære nogle etiske gråzoner. Hvis dét at undersøge unges livsverden bliver integreret i planlægningen, kan det skubbe til en professionel opretholdelse hos planlæggere, fordi de skal bevæge sig ind i et vidensfelt hos de unge, som kan være forholdsvis personligt – hvis det altså overhovedet lykkedes for kommunen, at komme så langt ind i deres livsverden. Der er således også nogle grundlæggende og forskellige magtpositioner, som er vigtige at være opmærksomme på. De etiske overvejelser fyldte også i forbindelse med vores undersøgelse af de unges

livsverden, da der var en række af udsagn, som kunne stille de unge i en sårbar position i forhold til andre unge i byen, fordi de eksempelvis udtalte sig negativt om visse grupper af unge i byen.

Til sidst ønsker vi at adressere nogle spørgsmål, som vi tit har fået, når vi har præsenteret vores projekt: Gør det overhovedet en forskel at arbejde med stedstilknytning og livsverden hos unge? Er det overhovedet muligt at påvirke unges stedstilknytning? Flytter unge ikke udelukkende på grund af familie, kærlighedsliv, uddannelse og arbejde, og gør dette i så fald stedstilknytningen ligegyldig? Vi har måske en bias, når vi skal svare på disse spørgsmål, for vi mener selvfølgelig, at der er meget værdi i at inkludere unges livsverden og stedstilknytning mere i planlægningen. Først og fremmest, mener vi dog, at det er vigtigt, at man som kommune selv først stiller spørgsmålet: Har vi lyst til at gøre noget for byens unge? Og hvis svaret på dette spørgsmål er ja, mener vi at et indblik i unges stedstilknytning og livsverden er det helt rigtige sted at starte. Det er svært at inddrage og planlægge for unge, hvis man ikke kender dem tilstrækkeligt, og ikke ved hvad der fylder i deres hverdag. Et blik for unges livsverden og stedstilknytning åbner derfor op for en meget mere kvalificeret planlægning. Til spørgsmålet om man overhovedet kan påvirke unges stedstilknytning, og ikke mindst flyttemønstre, vil vores svar dog stå på lidt mere usikker grund. Dette mener vi, er sværere, fordi stedstilknytning både handler om individuelle og kollektive oplevelser, ligesom det også er en foranderlig proces. Dog ligger der gode muligheder i at undersøge dette nærmere i fremtiden. Hvad sker der, hvis vi ved mere om unges stedstilknytning og arbejder på at styrke det, som skaber den? Kan vi så øge stedstilknytningen? Og kan det gøre, at unge i fremtiden har mere lyst til at flytte tilbage til sin hjemby? Det tror vi bestemt, for de fleste er vel mere tilbøjelige til at flytte tilbage til en by, hvor de har positive minder og oplevelser fra. Forskningen inden for feltet er meget ny, og vores undersøgelse er for begrænset, til at det er muligt at give endeligt svar på.

Hertil kan vi også åbne op for en diskussion af projektets resterende teoretiske valg og strategi. Blandt andet benytter vi placemaking som en tilgang til at løse udfordringer med at medtænke unge mere i Aabenraa. Her ønsker vi at nuancere dette valg, og påpege at placemaking selvfølgelig ikke er en 'one-fits-all' all løsning, og den indebærer lige så mange skrøbeligheder som andre planlægningstilgange. Her kan eksempelvis nævnes, at tilgangen er blevet kritiseret for (bla. af Loh et al. 2022: 2; Richards & Duif 2019: 13), at potentielt udvande lokale potentialer. Dette skyldes, at bestemte tematikker bliver prioriteret som driver for udvikling, samt at et fokus på at skabe et attraktivt sted, kan resultere i at byen bliver mere attraktiv udadtil, og nedprioriterer at gøre den attraktiv indadtil – altså for de lokale borgere. Hovedformålet med at introducere placemaking i vores projekt er dog primært at gøre opmærksom på, at placemaking har positive tendenser, men det er bestemt ikke en nødvendighed for at styrke elastisk stedstilknytning hos unge. Vi anerkender derfor, at andre tilgange og begreber ligeledes kan yde et værdifuldt bidrag.

Til sidst ønsker vi også kort at diskutere nogle opmærksomhedspunkter i forhold til, at vi i analysen går i dybden med kommunens (strategiske) planlægning, blandt andet eksemplificeret ved *Fremtidens Aabenraa* og ved interview med Janni Kollerup fra kommunen. Til trods for at vi har forsøgt, at opnå et dækkende billede af deres planlægning, er der mange forhold, processer og mellemregninger, som vi ikke har et indblik i. Derfor er det også med et vist forbehold, når vi søger at være kritiske over for planlægningen. Vi mener dog bestemt ikke, at dette bør forhindre, at vi forholder os kritiske.

Konklusion

07

STYRKER OG SVAGHEDER I AABENRAA FOR ELASTISK STEDSTILKNYTNING

I indledningen skriver vi, at byer er under forandring. Denne forandring præger de gængse planlægningstilgange- og værktøjer, hvilket blot tydeliggør nødvendigheden af at ændre forståelsesrammen og det metodiske afsæt, hvis der skal planlægges for en elastisk stedstilknytning. Svaret på denne undersøgelse kan ikke betegnes som endeligt, men vi har afprøvet en ny forståelsesramme, der sammen med vores teoretiske og metodiske afsæt, bringer dialektikken mellem planlægning, unge og steder i spil.

I løbet af undersøgelsen, har vi analyseret unges perspektiver frem, som hidtil ikke var kendt af Aabenraa Kommune. Vi har undersøgt de lokale unges livsverden i Aabenraa og nærmet os deres forhold til sted. Dette har givet et indblik i Aabenraas styrker og svagheder i forbindelse med skabelsen af en øget elastisk stedstilknytning. Byen tilbyder unge en tryk ramme for deres hverdagsliv med en række af betydningsfulde faciliteter, hvilket er medskabende for deres tilknytning til byen. Af fysiske rammer kan nævnes den lokale café, stranden, et samlet uddannelsesområde og midten af gågaden, hvor der er en række butikker, de godt kan lide at benytte. Dog er det fysiske ikke alene udgangspunktet for dannelsen af de unges stedstilknytning. Som vi i analyseafsnit 1, på side 53 påpegede, er det sociale af høj værdi, når det handler om unge og hvad der danner en positiv stedstilknytning.

De unge beretter om et miljø, hvor alle kender hinanden, hvilket både er positivt og negativt, afhængig af hvad der kendetegner relationen til det pågældende sociale miljø. Der fortælles overordnet om Aabenraa som en by med både traditionsrige og nye arrangementer, hvilket skaber fortøjninger hos de lokale unge. Der identificeres her et potentiale for at styrke den elastiske stedstilknytning, fordi arrangementerne og det sociale miljø skaber positive fortællinger om Aabenraa blandt de unge. Disse fortællinger går på tværs af tid og generationer og trækker tilmed tidligere borgere tilbage til byen, som påpeget i analyseafsnit 1 på side 59.

Dog viste vores undersøgelse også, at der er en del udfordringer i Aabenraa, som virker underminerende for de unges stedstilknytning. Der er blandt andet tale om manglende muligheder for at udøve en ungdomskultur, ligesom der er steder i Aabenraa, som er præget af negative sociale interaktioner og normalitetsforventninger. Dette er en svaghed i Aabenraa i forbindelse med at skabe en stærk elastisk stedstilknytning, fordi det hos de lokale unge etablerer sig som negative minder og fortællinger, hvilket giver de unge en øget lyst til at løsrive sig fra byen - både fysisk, men også mentalt (se f.eks. analyseafsnit 1, side 58).

Vores undersøgelse viser også, at det er en svaghed, at kommunen ikke har tilstrækkelig viden om lokale unges tilknytning til steder, og mangler at sætte sig ind i deres livsverden og hverdagsmønstre. Der er stor afstand mellem de unges livsverden og kommunen, blandt andet fordi de har milevidt forskellige forforståelser og måder at kommunikere på. Denne afstand mellem livsverdener kan agere stopklods for, at de unge reelt set bliver tilgode-

set i planlægningen. Dette blev eksempelvis påpeget på side 62 i analyseafsnit 2 omkring områdefornyelsen af bymidten, hvor Aabenraa Kommune vurderede det urealistisk at anlægge en strand, mens stranden for de unge symboliserede frihed og ejerskab.

HVORDAN VIDEN OM STYRKER OG SVAGHEDER FOR STEDSTILKNYTNING I AABENRAA, KAN BIDRAGE TIL PLANLÆGNINGEN

Vi har i dette speciale været inspirerede af en fænomenologisk stedsforståelse ud fra en forandringsbaseret tilgang. Vores undersøgelse er derfor præget af en stillingtagen til hvordan Aabenraa Kommune fremadrettet kan arbejde med en forankring af lokale unges livsverden, samt at tilgå en demokratisering af dialogen blandt fagprofessionelle og unge.

Med en interesse i livsverden og stedstilknytning, opnåede vi i specialet viden om ungeperspektiver. Eksempelvis hvor de ønsker at opholde sig, og hvad de opfatter som særligt ved deres by (se analyseafsnit 1). Her er der tale om perspektiver, som er værdifulde i den fremtidige planlægning, således at kommunen kan forbedre steder, hvor de unge har negative tilknytninger og styrke steder som opleves positivt. Hertil kan specialet oplyse kommunens planlægning på den måde, at en planlægning for unges elastiske stedstilknytning ikke udelukkende handler om større fysiske indsatser, men at meget kan opnås ved arrangementer og aktiviteter.

Vores speciale bidrager også med en viden om, hvad der er gået galt i tidligere inddragelsesprocesser, når kommunen har forsøgt at inddrage de unge (se analyseafsnit 2). Dette er en essentiel viden at have med i den strategiske planlægning, hvis den skal tilgodese unge mere, da det kan være løsningen på en række af forfejlede inddragelsesprocesser i kommunen - og det er svært at styrke unges stedstilknytning, hvis unge slet ikke er inddraget.

Når vi kobler sted, planlægning og unge med elastisk stedstilknytning, har vi fundet ud af at placemaking kan bidrage med kortsigtede resultater til kommunens strategiske planlægning, hvilket er vigtigt for at planlægge for de unges elastiske stedstilknytning. Dette tilføjer også det sociale element, som vores analyse har påpeget som værende essentielt. Med placemaking kan det vise sig nemmere at opretholde et engagement hos unge, blandt andet på grund af at placemaking arbejder med mere kortsigtede indsatser. I specialet påpeger vi, at placemaking kan inkorporeres som en del af den strategiske planlægning, således at arrangementer og aktiviteter er mindre og mere løbende pejlemærker, som kan være med at understøtte overordnede målsætninger og som stadig bidrager til skabelsen af sted.

Hvis planlægningen for en øget elastisk stedstilknytning skal lykkes, er det vigtigt at være opmærksom på de misforståelser og udfordringer ved at inddrage unge i planlægningen, som Aabenraa Kommune er stødt på.

Derfor må de interessere sig mere for de unges forhold til sted, deres forforståelser og livsverdener, på trods af at de differentierer sig fra planlæggerens. Som påpeget i analyseafsnit 2, side 69-70, kan det relationelle perspektiv i strategisk planlægning bidrage til løsningen på dette. En såkaldt 'passendehedslogik' skal ophøre, og der skal i stedet arbejdes på at skabe en fælles meningsdannelse. Mødet mellem kommunen og de unge skal centreres omkring problemdefinition og på en større helhed. I de fleste tilfælde ved de lokale unge ikke, hvad der skal til - eller endnu værre; de ønsker en urealistisk strand i bymidten. Men hvis der faciliteres og skabes de rigtige rammer, opstår der nye muligheder for inddragelse af lokale unge. En biografbillet oplevede vi, at man kommer langt med.

Vi vil afslutningsvis præsentere tre konkrete råd, som er udviklet på basis af vores analyse, men også på baggrund af vores observationer og refleksioner gennem hele undersøgelsesforløbet:

- Hold fast i de sociale arrangementer, men inkorporér dem i den strategiske planlægning. Gennem place-making kan arrangementer og aktiviteter være med til at styrke byens identitet. **Konkret eksempel:** Udarbejd en strategi for arrangementer, og hvordan det skal bidrage til CampusAabenraa's identitet.
- Inddrag de unge, men fokusér på forståelsesprocesser og fælles meningsdannelse, som bidrager til et helhedsbillede. Mød de unge, hvor de er eller skab et rum, hvor det er attraktivt for dem at deltage, frem for at invitere dem til en 'inddragelsesproces'. Accepter at de unge har mest energi i 'idé-fasen', og sørg som planlægger for at bringe det videre herfra. **Konkret eksempel:** Inviter de unge på en to timers walk-along gennem byen som en integreret del af et undervisningsforløb, eller hav en stand til et arrangement i byen, hvor alle deltagende unge får et gavekort på 50 kr til en lokal butik eller cafe i bymidten.
- Unge er en mobil og flygtig gruppe, og en inddragelse af dem kræver en kontinuerlig indsats, som ikke er for fasttømret. Løsninger som er fleksible og som kan genbesøges fra år til år, kan derfor være en god mulighed for at sikre en opretholdelse af de unges stedstilknytning.

LITTERATURLISTE

Aabenraa Kommune (2014). Udviklingsplan Fremtidens Aabenraa, [online artikel] Findes her: <http://www.fremtidensaabenraa.dk/udviklingsplan/> [Tilgået d. 05-02-2023]

Aabenraa Kommune (n.d.). Videregående uddannelser, [online artikel] Findes her: <https://www.aabenraa.dk/borger/skole-og-undervisning/uddannelser/videregaaende-uddannelser/> [Tilgået d. 02-04-2023]

Agnew, J.A. (2016). *Place and Politics: the geographical mediation of state and society*. Routledge.

Akbar, P.N.G. & Edelenbos, J. (2021). Positioning place-making as a social process: A systematic literature review. *Cogent Social Sciences*, 7(1), pp.1-29. doi:<https://doi.org/10.1080/23311886.2021.1905920>.

Albrechts, L. & Balducci, A. (2013). Practicing Strategic Planning: In Search of Critical Features to Explain the Strategic Character of Plans. *disP - The Planning Review*, 49(3), pp.16–27. doi:<https://doi.org/10.1080/02513625.2013.859001>.

Anderson, J. (2015). *Understanding cultural geography : places and traces*. London And New York: Routledge.

Barcus, H.R. & Brunn, S.D. (2010). Place elasticity: exploring a new conceptualization of mobility and place attachment in rural america. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 92(4), pp.281–295. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1468-0467.2010.00353.x>.

BARK & Realdania (2017). Stedet tæller. [online artikel] Findes her: <https://realdania.dk/publikationer/faglige-publikationer/stedet-taeller> [Tilgået d. 02-03-2023]

Center for Ungdomsforskning (2004). *Ungdomsforskning: Unge i tal og tekst*. København: Center for Ungdomsforskning.

Chen, N.C., Hall, C.M. & Prayag, G. (2021). *Sense of Place and Place Attachment in Tourism*. London: Routledge.

Cresswell, T. (2015). *Place : an introduction*. Chichester: Wiley & Sons.

Cuervo, H. & Wyn, J. (2014). Reflections on the use of spatial and relational metaphors in youth studies. *Journal of Youth Studies*, 17(7), pp.901–915. doi:<https://doi.org/10.1080/13676261.2013.878796>.

Danmarks Statistik (2022), Statistikbanken, Folketal 1. januar efter byområder, landdistrikter, alder og køn, [online artikel] Findes her: <https://www.statistikbanken.dk/BY1>. [Tilgået d. 01-04-2023]

- Donohoe, J. (2014). *Remembering Places : A phenomenological Study of the Relationship Between Memory and Place*. London: Lexington Books.
- Farrugia, D. (2015). The mobility imperative for rural youth: the structural, symbolic and non-representational dimensions rural youth mobilities. *Journal of Youth Studies*, 19(6), pp.836–851. doi:<https://doi.org/10.1080/13676261.2015.1112886>.
- Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), pp.219–245. doi:<https://doi.org/10.1177/1077800405284363>.
- Fielding, A.J. (1992). Migration and Social Mobility: South East England as an Escalator Region. *Regional Studies*, 26(1), pp.1–15. doi:<https://doi.org/10.1080/00343409212331346741>.
- Gieryn, T.F. (2000). A Space for Place in Sociology. *Annual Review of Sociology*, 26(1), pp.463–496. doi:<https://doi.org/10.1146/annurev.soc.26.1.463>.
- Gustafson, P. (2001). Roots and Routes. *Environment and Behavior*, 33(5), pp.667–686. doi:<https://doi.org/10.1177/00139160121973188>.
- Hansen, F & Simonsen, K. (2004). *Geografiens videnskabsteori : en introducerende diskussion (1. udgave)*. Roskilde Universitetsforlag.
- Healey, P. Khakee, A. Motte, A. & Needham, B. (1997): *Making Strategic Spatial Plans - Innovation in Europe*. London: U.C.L. Press doi:<https://doi.org/10.4324/9780203451502>.
- Healey, P. (2013). Comment on Albrechts and Balducci 'Practicing Strategic Planning'. *disP - The Planning Review*, 49(3), pp.48–50. doi:<https://doi.org/10.1080/02513625.2013.859008>.
- Holdsworth, C. (2009). 'Going Away to Uni': Mobility, Modernity, and Independence of English Higher Education students. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 41(8), pp.1849–1864. doi:<https://doi.org/10.1068/a41177>.
- Højsgaard, L. (2021). Lad de unge uddanne sig i storbyerne, [online artikel] Findes her: <https://www.forskerforum.dk/magasinet/2021/345/lad-de-unge-uddanne-sig-i-storbyerne> [Tilgået d. 30-02-2023]
- Juul, S. (2012). *Fænomenologi I*: Juul, S. & Pedersen, K. B. (red.) *Samfundsvidenskabernes Videnskabsteori*, København: Hans Reitzels Forlag, pp. 65-95.
- Kusenbach, M. (2003). Street Phenomenology: The Go-Along as Ethnographic Research Tool. *Ethnography*, 4(3), pp.455–485. doi:<https://doi.org/10.1177/146613810343007>.

Landdistrikternes Fællesråd (2023). Mange unge er vokset op med idéen om, at hvis du blev på landet, er du en af dem, der ikke lykkedes. [online artikel] Findes her: <https://www.landdistrikterne.dk/pressemeddelelser/mange-unge-er-vokset-op-med-ideen-om-at-hvis-du-blev-paa-landet-er-du-en-af-dem-der-ikke-lykkedes/> [Tilgået d. 14-02-2023]

Lefebvre. (1991). *The production of space*. Oxford : Blackwell.

Lewicka, M. (2011). Place attachment: How far have we come in the last 40 years? *Journal of Environmental Psychology*, 31(3), pp.207–230. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2010.10.001>.

Loh, C.G., Ashley, A.J., Kim, R., Durham, L. & Bubb, K. (2022). Placemaking in Practice: Municipal Arts and Cultural Plans' Approaches to Placemaking and Creative Placemaking. *Journal of Planning Education and Research*, doi:<https://doi.org/10.1177/0739456x221100503>.

Longino, C. F. (1992) The forest and the trees: microlevel considerations in the study of geographic mobility in old age I Rogers, A. (red.) *Elderly Migration and Population Distribution: A Comparative Study*. London: Belhaven, pp. 23-35.

Massey, D. B. (1994) *Place, Space And Gender*. Minneapolis: Polity Press Publisher & Blackwell Publishers.

Markusen, A, & Gadwa A. (2010) *Creative Placemaking*. Washington DC: National Endowment for the Arts.

Matos, W. F. (2008). Walking and Rhythmicity: Sensing Urban Space. *Journal of Urban Design*, 13(1), pp.125–139. doi:<https://doi.org/10.1080/13574800701803472>.

Mohammed, I. M., & Saad, S. (2022): Place Attachment As An Outcome Of Placemaking And The Urban Quality Of Life. *MSA Engineering Journal*, 1(1), pp.1–23. doi:<https://doi.org/10.21608/msaeng.2022.222358>

Mærsk, E. (2022). There and Back Again: The intertwining of educationally related (im)mobility choices of young adults from peripheral regions with contemporary identity and place narratives. [Ph.D. thesis, SDU]. Syddansk Universitet: Det Samfundsvidenskabelige Fakultet. <https://doi.org/10.21996/f9w9-aa60>

Nielsen, S. B. & Nielsen, A. N. (2014). Planlægning og selvforvaltning i et aktionsforskningsperspektiv, I: Jensen, A., Andersen, J. Hansen, E. O. & Nielsen, A. K. (red.) *Planlægning i teori og praksis - et tværfagligt perspektiv*, Frederiksberg C: Roskilde Universitetsforlag, pp- 63-80.

Owens, P. (2017) *A place for adolescents: the power of research to inform the built environment*, I Bishop, K. & Corkery, L (red). *Designing Cities with Children and Young People: Beyond Playgrounds and Skate Parks*. (1. udgave). London: Routledge.

Pink, S. & Morgan, J. (2013). Short-Term Ethnography: Intense Routes to Knowing. *Symbolic Interaction*, 36(3), pp.351–361. doi:<https://doi.org/10.1002/symb.66>.

Plan- og Landdistriktsstyrelsen (2023). kort.plandata.dk. [online artikel] Findes her: <https://kort.plandata.dk/spatialmap> [Tilgået d. 02-04-2023]

Pretty, G., Bramston, P., Patrick, J. and Pannach, W. (2006). The Relevance of Community Sentiments to Australian Rural Youths' Intention to Stay in Their Home Communities. *American Behavioral Scientist*, 50(2), pp.226–240. doi:<https://doi.org/10.1177/0002764206290636>.

Richards, G. & Duif, L. (2019) *Small Cities with Big Dreams : Creative Placemaking and Branding Strategies*. New York, NY: Routledge, 2019.

Seamon, D. (2014). Place Attachment and Phenomenology: The Synergistic Dynamism of Place, I Manzo, L. & Devine-Wright, P. (red). *Place Attachment - Advances in Theory, Methods and Applications*. Routledge.

Sehested, K., Groth, N. B., & Caspersen, O. H. (2009). *Evaluering af kommuneplanstrategier: notat 3: case-beskrivelser - tværgående analyse - konklusion*. Københavns Universitet: Skov & Landskab.

Silva, S.M., Silva, A.M., Cortés-González, P. & Brazienè, R. (2021). Learning to Leave and to Return: Mobility, Place, and Sense of Belonging amongst Young People Growing up in Border and Rural Regions of Mainland Portugal. *Sustainability*, 13(16), p.9432. doi:<https://doi.org/10.3390/su13169432>.

Smith, J. S. (2018). Introduction: Putting place back in place attachment research, I *Explorations in Place Attachment*. 1. udgave. United Kingdom: Routledge. pp. 1–16.

Sørensen, N. U., Olsen, P., & Pless, M. (2014). *Unge i landdistrikter og yderområder: Et kvalitativt studie af unge i fire lokalområder i Danmark*. (1 udgave.) Center for Ungdomsforskning.

Sørensen, L. & Aagaard, A. (2017). *Når unge uddannelsessøgende flytter*. Danish Centre for Rural Research CLF, University of Southern Denmark.

Tofteng, D. & M. Husted (2012). Aktionsforskning, I Juul, S. & Pedersen, K. B. (red.) *Samfundsvidenskabernes Videnskabsteori*, København: Hans Reitzels Forlag. pp. 359-394

Thualagant, N. (2016). Kontekstualiserede casestudier, I C. Juul Kristensen, & M. A. Hussain (red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne*. Samfundslitteratur. pp. 317-330

Weil, S. (1952). *The Need for Roots*. Boston: Beacon Press.

Wyckoff, M. A. (2014). Definition of Placemaking: Four Different Types. *Planning & Zoning News* 32 (3): https://www.canr.msu.edu/uploads/375/65824/4typesplacemaking_pzn_wyckoff_january2014.pdf.

EFTERORD

Vi ønsker at takke vores vejledere for at bidrage konstruktivt til vores specialeforløb. Tak for jeres tid og uundværlige perspektiver.

Derudover ønsker vi at give et stort tak til jer fra Aabenraa. Uden jer, havde der intet speciale været.

Sidst, men ikke mindst, tak til familie, kærester, venner og kollegaer, som har støttet, lyttet og heppet.

